Контрольный экземпляр

Масса а мехкашкара пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советеи Министрий Советеи орган

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

№ 81 (4522) | ЕРА, 8 июль 1971 шу. | Мах 2 кеп. | Газет арадувл 1923 шера денз

ШЕРРА ДОАРЖАДЕ ЮРТАШТА ШЕФСКИ НОВКЪОСТАЛ ДЕЛГА

Юрта боахам дегIабоалабар дерригача халкъа декхар да аьнна йола КПСС XXIV съезда указани кхоачаш а еш, доккха новкъостал ду Нохч-ГIалгIайчен городаша, промышленни предприятеша, гIишлошъеча организацеша, учрежденеша колхозаштеи совхозаштеи. 130 предприяти, организаци, учреждени я дуккхьал город Гроане колхозаштеи совхозаштеи шефски новкъостал деча дакъа лоацаш. Укх тIеххьарча шерашка дукха балхаш даьд цар юрташка, нах бахача шIеношка, фермашка электричество чуюллаш, кхашкарча балхашта, хьайбаш леладеча механизаци еш. КПСС горкомаша, райкомаша, юххьанцарча партийни организацеша дукха балхаш ду колхозийи совхозийи материально-технически база чIоагIъяра юртбоахама производство дIахо дегIайоалаяраи. Цар шерра дIадовзийт болхлошта, инженерно-технически балхаш дераштa, гIулакхерча нах юрта боахам дегIабоалабара даькъера КПСС XXIV съездо хьалхашка оттадаь декхараш.

ЧIоагIа пайдана дола практически гIулакхаш леладу подшефни боахамашца «Красный молот» завода, Грозненски ремонтно-механически завода, кхыча предприятей коллективаша. Цар новкъостал ду юртбоахама машенашта эша оатхалаш хьаеча, иштта цар хьалергда фермашта эша яьш, чона решеткаш, емкосташ, нийш, тайп-тайпара инструменташ. Металлургаша дуккхача шерашта лаьрхIача программаца ду шоай подшефни боахамашта новкъостал. Из гIулакх даима шоай баргкIал лоаттаду предприятей партийни профсоюзни организацеша. Доккха беркате доттагIал да «Гехинский» совхоза къахьегамхоштеи Ацетоно-бутилови завода коллективанеи. «Ингушский» совхоза коллективанеи «Малгобекнефть» НГДУ мехкдаьттахоштеи, иштта дуккхача кхыча предприятей, колхозий, совхозий коллективашта юкъера дар.

ХIана ялат чуэцара а хьайбашта доакъар Iалашдара а балхаш сихденнача хана республика дуккхача промышленни предприятей коллективаша шоай мукъача деношка уха а ухаш кхашкара балхаш деча лоархIаме новкъостал ду колхозахоштеи совхозий болхлоштеи. ДIадахача шоатта дийнахь Назрановски техникум совхоза новкъостал дир Назрановски ремонтно-гIишлошъеча участка къахьегамхоша. «Электроинструмент» завода болхлой «Назрановский» совхоза кхашка доакъар Iалашдеча хьинаре новкъостал деш хилар. Цу тайпара новкъостал хIара мукъача дийнахь ду промышленни предприятей, гIишлошъеча организацей, учрежденей коллективаша колхозаштеи совхозаштеи.

ХIаьта а колхозаштеи совхозаштеи предприятеша шефски новкъостал деча шIенхашттара кхоачамбоапараш а да. Цу даькъера керттера кхоачамбоапар да юрта деш дола новкъостал хоаза уйла а яь оттаьча планагI а ца деш дагадеххача тайпара деш хилар. Предприятешка уттаь шефски бувзамий планаш дуккхача моттигашка хоадам боллаш яц. Цар тIа де лаьрхIа гIулакхаш цар шефство лелаеча боахамий хьашташка хьежжа яц.

Планировани нийса ца хилар а де лаьрхIа гIулакхаш мишта ду хьожаш тIахьожам ца хилар а бахьан долаш деш дола новкъостал эффективни хилац, материальни а къахьегама а ресурсаш цхьа лостам боацаш дIаухийт, комплексни хилац механизаци. Цудухьа да цхьайолча предприятеша средстваш дIаухийттаьшехьа подшефни боахамашта деш дола новкъостал эффективни ца хилар.

Цу тайпарча гIулакхашца дIахо машар хила йиш яц. КПСС Нохч-ГIалгIай обкома III пленуме белгалдаьххача тайпара ерригача предприятейи организацейи коллективай декхар да юрта боахам дегIабоалабара дерригача халкъо лоаттабеча къовсама юкъе хьинаре дакъа лацар. Цхьаккха коллектив хила йиш яц хIанз цу гIулакха юстара латташ.

Промышленноста а юрта боахама а болхлой каст-каста вIашагIа а беттадуш дагабувла беза шоаш цхьан чакхйоахаргйолча мероприятей хьакъехьа. цу балха программаш белгалъяха еза. Укхаза дуккха да городашкарча а юрташкарча а партийни организацеех, юрта боахама Министерствах, «Скотооткорм» трестах «Грозвино» объединенех, кхыча ведомствах тийша а. Цар декхар да предприятешта а колхозаштеи совхозаштеи а юкъера контакташ шерьяра массанел а хьалха оарцагIбалар.

ЧIоагIа лоархIаме за шоаш цхьан де дезача балхий программа белгалйоаккхаш шефски а подшефни а коллективаша шоай теркам керттерча дешашта, лоархIамегIара декхараш кхоачашдара, тIабахийтар. Уж да хьайбай фермаш хьалъяри царна комплексни механизаци яри, доакъар кийчду пехаш вIаштIехьъяхар, хий диллара балхаш чакхдахар, кхыдараш санна дола дешаш. Промышленни предприятей декхар да шоай торонашка хьежжа колхозаштеи совхозаштеи эша запасни оатхалаш, механизаце средстваш, юрта боахама эша кхыдараш хьадара оарцагIъялар.

Къаьстта бехктокхаме декхараш да гIишлошъерашта тIалаттараш. Царех тийша да дуккхача колхозашкеи совхозашкеи хьалъеш латта гIишлош сихха яь яхар, иштта новкъостал де йиш я цар боахамаша шоай низацца хьалъю гIишлош ханнахьа яь яхара а. Къаьстта теркам тIабахийта беза хьайбашта еш йола гIишлош шеляллехьа яь яхара.

Ерригача городашкеи районашкеи оттаьй колхозаштеи совхозаштеи новкъостал дара планаш. КПСС горкомаш, райкомаш, юххьанцара партийни организацеш декхарийла я уж планаш чакх мишта йоах хьожаш тIахьожам лоаттабе, уж кхоачашъелга вIаштIехьдаккха.

Шерра дIадоладенна республике ялат чуэцара а доакъар кийчдара а балхаш. Дукха нах эш хIанз кхашка. Подмосковьерча къахьегамхой инициатива хьал а лаьца. массови субботникаш дар керттерча декхарех цаI да. ХIара предприяте ахийта беза подшефни боахама новкъостал де нах.

Юрта боахам дегIабоалабар дерригача халкъа гIулакх да. Нохч-ГIалгIайчен ерригача предприятейи организацейи декхар—низ ма кхоачча колхозаштеи совхозаштеи новкъостал дар.

Грозненски химически комбината № 133-135 йолча цеха сменашта юкъе укх шера яьржача социалистически яхье хьалха латт В. Д. Плужникова кулгалду «А» смена коллектив. Химически продукци арахецара ах шера план ханал дуккха хьалха кхоачаш а яь, хIанз июнь бетта кхоалагIча декада чотах къахьегаш ба смена химикаш. Шоаш доаха къахьегама толамаш дика да аьнна баьча хоамах къаьстта чIоагIа кхаъ хинна дог гIоздаьнна ба аппаратчикаш нн. Ткаченко, Плутников, Волков, Бугримов, воккхагIвола аппаратчик Марценюк, кхыбараш.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа): аппаратчикаш Е. Ткаченко, В. Плутников, В. Волков, В. Бугримов, А. Марценюк.

С. ХУГАЕВА сурт.

ДоттагIали вIаши гIулакхаши леладара духьа

5 июле советско-корейски договора 10 шу дизара хетаяь Москвай общественноста викалий собрани хилар.

Президиуме — КПСС ЦК Политбюро члeн, РСФСР Министрий Совета Председатель Г. И. Воронов, СССР Лакхехьарча Совета Председатела заместитель М. А. Яснов, СССР Министрий Совета Председатель В. Н. Новиков, кхыбараш. Укхаза ва Советски Союзера КНДР посол Рем Тхэ Дюн, кхыбола корейски новкъостий.

Доклад яьча СССР Министрий Совета Председатела заместитела В. Н. Новикова белгалдаьккхар Договоро шин мехка юкъера вежарашха вIаши леладу гIулакхаш дегIадоаладара керда оагIув хьайийлла хилар, шин халкъа марксизма-ленинизмай пролетарски интернационализмай ларда хьалдаь доттагIал кхы а айхача бувзамашца дувзари дIахо а чIоагIдари.

Итт шера хиннача ерригача событеша чIоагIдир оттадаь советско-корейски договор нийсеи шин ханнзхьеи хилар, из тIехьа тIадоагIар гуш баьккха гIа хилар. Гаьнарча Малхбоале машари кхерамзлеи лоаттаяра боккха лоархIам болаш да Договор. СССР-ан КНДР-ан юкъе массе оагIорахьа вIаши гIулакхаш леладара йола чIоагIа ларда я, вай мехкашка социализми коммунизми хьалъяра чIоагIа лоархIаме да.

ХIанз вай мехка месячник долча деношка, белгалдаьккхар В. Н. Новикова, советски наха цIаьккха а дIахьокхаргда корейски халкъо Къулбехьен Кореера кхыча мехкий эскараш арадахара, демократически хьисапе даьхе вIашагIтохара лоаттабеча къовсама шоаш тIехьа хилар. Советски Союза халкъашта дег чура лов корейски халкъо керда доккхий толамаш лалар.

Ше къамаьл деш СССР-ерча КНДР посола Рем Тхэ Дюна белгалдаьккхар шин мехка халкъашта юкъерча традиционни доттагIлеи гIулакхаш дIахо чIоагIдарал дегIадоаладарал боккха лоархIам болаш договор хилар. Из договор, аьлар цо, КНДР-ан Советски Союзеи халкъий хьашташа маяххара санна, социалистически мехкий халкъийн империализманеи колониализманеи духьал, машара, къамаш шоай лоIаме хилара, социальни прогресса тIехьа къовсам лоаттабеча дерригача халкъийн хьашташа а маяххара да.

Посола аьлар, даьхе кортамукъеи шийн лоIамеи хилара тIехьа, керда общество хьаяра тха халкъа лоаттабеча къовсаме советски халкъа доккха материальни новкъостал а даьд, морально хьал а лаьцад. Советски халкъо чиштта хьаллоац социализм хьалъяра гIулакха тIехьа, Къулбехьен Корeера американски империализма агрессивни эскар араьккхара, даьхе шийн лоIамеи машареи вIашагIтохара тIехьа тха халкъо лоаттабу нийсхой къовсам а.

Тха халкъо доккхал ду, аьлар оратора, Советски Союзацарча доттагIлеи гIулакхех, укх тIеххьарча шерашка шин мехка юкъера доттагIали, вIаши леладу гIулакхаши дIахо а дегIадоагIаш хилара раьза а да.

(ТАСС)

КЕРДА ЯЛАТ— ДАЬХЕН АМБАРАШКА

Гудермесски района «40 лет Октября» яхача колхоза правленеи парткомеи гIад а яха хоам бу. КПСС XXIV съезда решенеша дегаш айдаь болча тха боахама къахьегамхоша, кердача пятилетна хьалхарча шера тIанийца шоай социалистически декхараш толаме кхоачашдеш хиларах. Ялаташ кхедераша 5 июле Даьхен амбарашка тессай гурахь дувча кIин 1210 тонн, планагIа лаьрхIа хиннача 1100 тоннана меттел. Алхха укх тIеххьарча цхьан дийнахьи буси дIачуеннай тIехдикача ялата 700 тонн, планал совгIа дIателлаш латт ялат. Пачхьалкхенга 1610 тонн кIа доккха аьнна оаха тIанийца декхар тIехкхоачашдергда укх гаргарча деношка.

Гурахь дийна ялатш чуэцара балхаш дика лел. Шено яц 2007 гектар долча лаьттан хIара гектара тIара 25 центнерал кIезигагIа доацаш кIа чуда аьнна ялаташ кхедераша тIанийца декхар кхоачашдергхиларах.

Хьайбай продукташ яхареи паччахьалкхенга йохкареи ах шера планаш а иштта тIехкхоачашьяьй.

Ялаташ чуэцача хьинаре къахьегарца белгалбоал комбайнераш Мочигов Вахийта, Абдулхаджиев Адам, Исханов Решед. Цар хIара денна 450 центнер ялат оард. Колхоза автомашиний водителаша Сулуев Алимпашас, Бойсуев Сайд-Мохьмада, Гехоев Iисас хIара денна бийсанеи приемни пункташка дIахьу 500 центнер ялата.

У. ОСМАЕВ, колхоза председатель.
С. СЕЛИМХАНОВ, парткома секретарь.

ХIара фермана — 1,5—2 шера кхоачамхиллал доакъар

КОММУНИСТАШ доакъар Iалашдеча

Май бутт болалуш «Коминтерн» колхозе хиннача гучакьарча партийни собране йийша з йийца тIанийцар хьайбашта доакъар дуккхъа Iалашдара хоадамболаш йола мероприятеш. Цига къаьстта белгалдир доакъар Iалашдара балхаш дика вIаштIехьдаьхча чакх а доахаш шин шера тоьал доакъар Iалашданза дарг ц хилар.

Мероприятеш тIа дIаяздир укх шера бархI эзар тоннал кIезигагIа доацаш гIожа доакъар, пхийтта эзар тонн силос Iалашъе езалга, витаминни люцернан хьоар доаккхилга дикка алсамдаккха дезилга.

Из гIулакх дизза кхоачашдарах тийша хургда колхоза хьайбаш леладераша тIанийца декхараш кхоачашделга а. ХIаьта уж доккхий да. Шера 550 тонн дулх, 215 тонн тха дохка дош деннад цар. ХIара Iаттагара 2600 килограмм шура яккха а цох 1400 тонн пачхьалкхенга йохка з лаьрхIад.

Доакъар Iалашдара шерра къовсам а боаржабаь хIанзле дукха дика гIулакхаш карагIдаьннад боахама юххьанцарча партийни организацешта, мугIаререча коммунисташта, беррригача къахьегамхошта.

Белгалъяь мероприятеш цу сахьате доакъар Iалашдеча бригадашка, звеньяшка дIа-а кхачийта, хIанз цахаIдаш уж кхоачаш миштта ю хьожаш тIахьожам лоаттабу колхоза парткомо.

Доакъар Iалашдеш коммуниста ша Зыртов Георгеи Ташахманов Iумарен кулгалдеш ши звено я боахаме. Цу звеношка болх беш бола нах из гIулакх юххьанца де этта бац. Царна сихнай эшаш йола техника. Нарядаш йоаца система юкъе з йоалаяь Iалашдаьча доакъара дукхалгеи дикалгеи хьежжа къахьегамах алапи телга вIаштIехьдаьккхад колхозе. Цу гIулакхо наьха балхаца безам совбаккхарал совгIа къахьегама овсарле а дикка айю.

Укх деношка доакъар Iалашдеча хьинаре къахьегаш итт коммунист ва. Уж ба йол хьокхача, аргIаш деча, хьайбаш Iангара доахаргдолча моттигашка из хьатIаозача тайп-тайпара балхаш деш. Бакъахьа даь хIама да уж къаьсттача партийни группе вIашагIтехха хилар а. Царна кулгалдеш ва коммунист Гордейчук Виктор. Цу группа шоай балха керттерча моттиге лоаттаду социалистически яхь йоаржаяра, хьалха латтарий опыти цар доаха толамаши дIагойтара, тIанийца декхараш кхоачашдара тIахьожам лоаттабара дешаш. Цу партийни группа коммунисташа доакъар Iалашдеча дизза кхоачашду шоай авангардни декхар.

ХIанз силос кийчъеш ба шоллагIча комплексни бригаде доакъар Iалашдеш бараш. Дика делаю шоай агрегаташ механизатораша Погорелов Анатоле, Гайрбеков Мохьмада, трактористаша Иллензер Виктора, Сотвалов Михаила. Сийна масса йоа з ца еш сихха кIоагашка йохийт нн. С. Магомедовеи Н. Качеринеи. Доакъар хьатIоазаш йиъ автомашина я. Царна юкъе хьоккаме къахьегаш ва коммунист Скрыпник Иван. Денна кхай тIара кIоаг болча 40 тоннага дIакхоачаш сийна масса хьатIаоз цо.

Буш хьакха даьнна кхаш аха цу сахьате тракторaш йохийт. Цига дIаювргья шозлагIа юв культураш.

ХIанзле 580 гектара тIара люцерна цхъарча хьекха баьннаб бригаде. Цигара хьагульевча ерригача аьлах тюкаш яьй. цхьа дакъа аргIаш даь латт.

Механизатораша салоIача хана царна юкъе политически а культурни а мероприятеш чаккхяха лаьрхIад партийни группа.

Делкъа хана нах болх беш болча моттиге бlайха кхача хьатIакхуьъ. Цул тIеcьагIа политинформатора, колхоза керттерча экономиста Деревянко Тамарас вай мехка а дуьзол дехьа а хиннача событеех хоам бу механизаторашка. Ше дуьйцаш даим производства эффективность лакхьярца, шоай коллектива вахарца дувза эттув боал цунна. Колхоза бригадай, звеньяй балхацара факташ йоагIйоагIача метте хье а еш хIаравар къахьегама овсарле лакхъеш, хIамаш кхом беш, хьалхашка латта декхар дика довзашш из кхоачашдара тIагIертта къовсам лоаттабеши хилара тIахьехаш хул политинформатора къамаьл.

Дика оттадаьд укхаза доакъар Iалашдерий балхацара материальни безам совбаккхара гIулакх а. Норма тIеххкхоачашъечарна денна 30 процент тIаккхет алапи.

Овсаре къахьег колхоза шоллагIча комплексни бригада доакъар Iалашдечар а. Цар дика кхетаду сийна долаш вIашка даха доакъар дуккха дикагIа долга. хIаьта цу тайпара дика доакъар шортта хуле хьайбай продуктивность сиха лакхлургья.

Колхоза парткомо доакъар Iалашдечарна юкъе шерра агитмассови болх боаржабаьб. Цу наха юкъе дIайхача партийни дешашца кхетама болх беш пхиъ политинформатори нийс агитатори ва. Каст-каста хул кхай тIа баьхке боахама парткома секретарь Н. А. Юшков, юххьанцара партийни организацей секретараш Н. И. Ерошкиан, Н. В. Куленкон. Цу гIулакхо а наьха хьинар айду, шоай балхах уж, доккхал деш хургбола уйла кер чу йосс царна.

Иса Iалашъеча звеньяшка денна бюллетенаш арахец. Цар тIа дувц социалистически декхараш кхоачашдарах, хьалха латтарий толамех. ДикагIбараш белгалбоахаш къахьегама сийлен байракхаш айю. Колхозни многотиражка тIара дIаялаш «Хьайбашта — шортта доакъар» яха рубрика.

Доакъар Iалашдечарна юкъе колхоза коммуниста беча организаторски массово-политически балхах доккха беркат даьннад — ше де тIанийцар кхоачашдеш хьайоагIа боахама коллектив.

Лоаццача хана 1280 гектара тIара люцерна, 600 гектара тIара гурахь дийна рожь, кхыйола баьцаш хьекха а чуйбьа а баьннаб колхозахой. 1 июль хьатIаккхоачаш планах йсагIар 4400 тонн йоIча 3500 тонн йол дIаоттаяй, тикаш яьр 1800 тонн я. КIоагашка ехлай сийнача масса 3500 тонн. Дика вIаштIехьдаьккха лeладу мехкера доакъар — сенаж кийчъелга а. Цу тайпара доакъар 1500 тонн кийчдаьд укхаза, доцаш да 200 тонн витаминни хьоар а.

Укх деношка кхы а шоай балха темпаш лаккхьаь къахьег коминтерновцаша. Шоаш денна дош кхоачашдара дерригa хьинар оарцагIдаьккхад цар.

Е. ФАРНИЕВА,
КПСС Шелковской райкома секретарь.

Сухалбе!

Ялат чуэцарца цхьана доакъар Iалашдеш а ба юртбоахама къахьегамхой. Ялат чуэцилга дIадаьлча доакъар Iалашделга керттера гIулакх лоархIаш кIезига колхозаши совхозаши яц республике.

Доакъар кийчдара болх вIаштIехьбаккхарах лаьца дукха хIамаш хьаIомаде мегаргдолаш я шортта шоашта доакъар Iалашдаь Шелковской района «Коминтерн», «Красный пахарь», «Путь к коммунизму» яха колхозаш. ХIаьта уж санна боахамаш да кхыча районашка а. Ерригa дIалаьрхIача йол кийчъяра план 1971 шера 5 июле 52 процент кхоачашъяьй Шелковской районе. Республика кхына районашкарчул дуккхагIа хул из. 1200 тонн витаминни хьоар кийчде дезача хIанзле 850 тонн кийчдаьд из, е 71 процент, хIаьта 2304 тонн — сенаж.

Ерригача республике дIадахача шера хинначул дикагIа да доакъар Iалашдара гIулакхаш. Бакъда, укх тIеххьарча кIирагIа болх гоалуш дукха хувцаденна хIама-м дац. Кийчде дезачун пхелагIа дакъа мара доакъар Iалашдаьдац Ачхой-Мартана, МалгIабика, Грозненски районашка. ХIаьта цхьайолча районашка цзал а кийчдаьдац доакъар.

Ялх эзар совгIа тонн сенаж еллай Сунженски района боахамашка. ХIаьта йол Iалашъяра гIулакх геттара воча хьале да укхаза. Планах 23,3 эзар тонн кийчъе езача 2208 тонн мара кийчъяьяц, вешта аьлча — 9 процент. Иштта да цу района боахамашка баьца хьоар кийчдара гIулакхаш а.

Да велалургволаш дац уж балхаш Урус-Мартана района боахамашка а. Йол яккхара план 23 процент мара кхоачашъяьяц, баьций витаминни хьоар доаккхилга — 24 процент.

Ялат хьокхача санна хIара дика денача денах, сахьатах пайда эца беза доакъар Iалашдеча а. ХIара ферме шортта дика доакъар хургдолаш вIаштIехьбаккха беза болх.

1971 ШЕРА 5 ИЮЛЕ ЙОЛ ХЬАККХАРЕИ ДОАКЪАР КИЙЧДАРЕИ СВОДКА

(Планаца нийсдича процентах)

Районаш	Йол	Хьоар	Йол, сенаж кийчъяр тоннаш
1. Ачхой-Мартана	20	64	692
2. Ведана	1	—	—
3. Грозненски	21	30	2484
4. Гудермесски	50	36	134
5. МалгIабика	20	—	4428
6. Надтеречни	25	—	390
7. Наьсарен	12	—	1322
8. Наурски	42	53	2651
9. Ножай-Юрта	6	—	712
10. Советски	—	—	—
11. Сунженски	9	20	6024
12. Урус-Мартана	33	24	80
13. Шаьла	35	20	150
15 Шелковски	52	71	2304
г. Грозный	21	—	—
Республике гIолла	28	40	21371
1970 шера 5 июле хиннар	26	44	—
Юртбоахама Министерства колхозаши совхозаши	28	41	20831
«Скотооткорма» совхозаш	23	35	540
«Грозвино» объединени	43	—	—
Консервни боахамий объединени	23	21	200

КХАШКАРА ХОАМАШ

РЕСПУБЛИКА кхашка сихденнад ялаташ чуэцара балхаш. Укх бетта пхелагIча дийнахь республике хьекха баьннаб 45 эзар гектар мукх. Цунах 30 гектар аьрда чакх а баьккхаб.

Дика лел ялаташ чуэцара болх Шелковской а Наурски а районашка.

Шелковской района колхозашка лелаеча гурахь дувча 14,5 эзар гектар ялатах 8,2 эзар гектар хьекха даьннад.

Ялат дика хьийкъад Сунженски, Ачхой-Мартана, Надтеречни районий боахамашка а. Ерригача республике касарах улл 15 эзар гектара тIара хьекха кIа, мукх. Масала, Грозненски районерча 11 эзар гектара тIара хьекхача ялатах 6097 гектар мара аьрда даьннадац.

ХIанз кхашка болх бераштa къалхашка латта керттера декхар да сиха а ца дойташ а ялаташ чуэцар.

* * *

НОЖАЙ-ЮРТА района дуккхача колхозашка укх шера йоагIача тайпара йоакхо ю хьайбашта кхоачамболлаш доакъар Iалашдара. ГIожа доакъар Iалашдарал совгIа боккха теркам тIабохийт укхаза моша доллаше а кийчдаь доакъар дIаоттадара. Цу тайпара дуккхача хана шийн дикал эша ца йолийташ йола сенаж дукхагIа кийчъе гIерт уж. Из доакъар дукхагIа Iалашдара геттара чIоагIа оарцагIбаьннаб А. Шерипова цIерагIча колхова кхаш леладераш. Цудухьа хIанзле 360 тонн сенаж кийчъе аьттув баьннаб цар. 350 тоннага дIакхоачаш Iалашъяьй йол.

* * *

АЬТТУВ болаш деношц хьатIаотташе а шоай комбайнаш ялата кхашка а яхийта хIанз чуйинна ялат чуэцаш ба Наурски района «Победа» яхача колхоза механизатораш. ХIанзле 178 гектара тIара хьалха хьекха касарах Iобилла мукх аьрда баьннаб уж. Ялаташ хьокхача а уж оардача а кхычарна хьокхам телаш къахьег комбайнераша Н. А. Сале, Н. Е. Моргунова. Денна шоай нормаш тIехкхоачашъяраал совгIа ялат ца доадеш цIена чуэц цар.

Кхашка аьрда ялат ца гоадеш цу сахьате хьатта дIаозара кхоачамболлаш транспорт хьожаяьй совхоза директе. Из болх бечарна юкъе белгала къахьегаш ба водителаш Еремеев Владимир Назарович, Демин Иван Андреевич.

Хьалхе белгал а яь хIанз шерра пайда эц наьха балхацара моральнии материальнии безам совбаккхара йолча мероприятех. Цу дерригне боахама кхаш леладерий хьинар денна совдувлийт.

* * *

КЪОНА яле а Советски района Кирова цIерагIча колхозе дика йовзаш я дукха ха йоацаш тхьамка лелале йолаенна комсомолка Курашева Тумиша.

ЧIоагIа низи хьинари тIадахийта кхееш йолча цу культура эшаш дола гIулакх дика довзаш я из хIанз. Цудухьа боахама дикагIболча тхьамка лелалерашца цхьана хIанзле тхьамка дегIадоагIача кхай тIа шоалагIа оасар даь яьннай колхозхо. ХIанз бIарг сийрдабоаккхаш хоза я пуш участок. Хьагучох хьувкъам дика хургболаш ба. Цудухьа шийча участкера хьалха лаьрхIар 4 центнер мара ца хиннача 7 центнер тхьамка дохка дага я Тумиша.

КЕРТТЕРДАР—НАХАЦАРА БУВЗАМ Ч1ОАГ1БАР

Надтеречни района партийни организаце, КПСС XXIV съезда сецамаш кхоачаш а деш ма могга ч1оаг1ду нахацара ший бувзамаш эргайоах къахьегамхошта коммунистически кхетам балара формаши методаши.

Партийни комитеташен юххьанцарча партийни организацешен ма дарра 1омаду наха хетараши цар д1адехараши, пайда эц цар опытах.

Идейни кхетам балар творчески процесс я. Бахача наьха дерригача тайпашта шоай влияни ергйола наькъаши способаши лехаш я тха партийни организацеш даим. Ишта хьахинна а х1анз дийка традици а хинна д1аэтта кулгалду кадраш къахьегамхошца беча политически балха дукхаг1а юкъеозара форма йола «Ленински ераш».

Укх шера керттера теркам т1абахийтаб КПСС XXIV съезда материалаш къахьегамхошта д1айовзийтара, дезалаи бераштен кхетам балара проблемашта, 1971 шерара республика халкъа боахама плани бюджети 1971 — 1975 шерашта йола КПСС XXIV съезда Директиваш д1айовзийтара. Боккха политически болх бир, района партийни советски организацеша Советашка деча хоржамашта кийчо яра я.

«Ленински ерашка» дакъа лацийтар духьа пропаганди агитацеи отдело къаьсттача путевкаег1а промышленни предприятешка, совхозашка ухийт районера беррига кулгалду болхлой. Уж ба КПСС райкома бюро членаш, райисполкома членаш, райсовета депутаташ, РОМВД начальник, районо заведующи, прокурор, райвоенком, ВЛКСМ райкома секретараш, КПСС райкома ерригача отделий заведующеш, больница керттера лор, райпо председатель, кхыбараш.

Цу цхьан дийнахь уж хул производственни участкашка, школашка, тикашка, бахача наха г1улакхаш деча предприятешка, бахача наьха ц1еношка. Цига бахача хана болх мишта лел хьож уж, нахаца в1ашаг1бетталу, кхетама болх бу.

25 феврале Горагорск поселке района къахьегамхоша социалистически декхараш кхоачашдара итогех лаьца доклад йир КПСС райкома секретара нов. И. Д. Дажикаева.

Лекци е доклад чакхъяьнначул т1ехьаг1а беседаш йолалу. Советско-партийни активо къахьегамхой хаттараштa жопаш тел, цар предложенешкеи жалобашкеи ладувг1. Дукхача наха юкъе хилча кулгалхошта дикаг1а довз моттигера г1улакхаш, наьха дагардараш, х1аьта къахьегамхошка хоам бу районерча вахарах лаьца, шоай къахьегамен юкъарча г1улакха юкъен шоаш лоацача даькъа паччахьалкхей наькъаца мах бе 1омалу уж. Боахамга б1арг лакха ховш, вахара опыт йоккха йолаш ба тха нах. Муг1арерча къахьегамхоша д1а-хьа къамаьл деча хана еча замечанех а маьхера предложени йоаллаш хул, кхыметтел капиталовложенеш нийсаг1а д1а-юха хьожаяр, лаьттах, техниках пайда дикаг1а эцар санна йола общественни проблемаш къоастаяра а новкъостал деш йола.

25 марта Мекен-Юрта в1ашаг1кхийттача хана болхлоша дийцар совхоза болхлошта лертт1а медицински г1улакх делга в1ашт1ехьдаккхарах, улицашка электрически сердал ца хиларах, улицаш воча хьал т1а хиларах, дулх, бьцадаараш ийде йиш хургйолаш комиссионни тика йилларах, кхыдарех. Цу дерригача хаттарашта цигга жоп делар. Кулгалхой ц1абаьхкачул т1ехьаг1а специалистий группа яхийтар совхозе уж дерригa дешаш тахка. Ч1оаг1а лоарх1аме да кулгалхой цкъа хиннача юртара уха жалобаш геттара к1езиглуш хилар.

Парте райкомо болхлоша, интеллигенце тела маьхера еррига предложенеш в1ашаг1тох, дуккха дешаш райкома бюрошка, пленумашка, райсовета исполкома заседанешка дувц. Ишта дийцар, масала, укх тайпара дешаш: Калаусски 8 шера школа (директор Якубов Сайд-1али) леткъавар школе буфет а яц, берашта баа б1айха кхача а бац, аьнна. Из райкома бюро дийцачул т1ехьаг1а ОРС-а начальника нов. Л. Гадаева шийна д1ат1алаьцар 1971 шера 1 сентябрь хьат1акхачалехьа школе кийчбеш б1айха кхача а болаш буфет юллилга. Районе бахача наха г1улакхаш во деш хиларах дола дош март бетта исполкоме дийцар. Цига в1ашаг1беттабеннача хана хьагучадаьхар кхувш боаг1арашца беча балха т1ара кхоачамбоацараш. Цигта дагадехар къонача болхлой къахьегам мишта в1ашт1ехьбаьккхаб хьожилга. Из дош 1971 шера 31 марта КПСС райкома пленуме дийцар. «Цигга беча кхетама балхах а из тоабара де дезарех а» доклад йир района прокурора нов. Р. Борщигова.

Райисполкома сессе дийцар «Минеральный», «Надтеречный» совхозашка, Лакха-Новре, Конева хуторе водопроводаш яхкарахи къахьегамхошта тайп-тайпара г1улакхаш дикаг1а дарахи дола дош.

Къахьегамхоша яханчунга ладувг1 кулгалхоша, мелла лоадам боацаш дале а теркалду в1ашт1ехьдоаца х1амаш, новкъостал ду бокъонца творчески къахьегара, коммунистически быт ч1оаг1ъяра эша хьалаш в1ашт1ехьдаха.

«Надтеречный» совхоза болхлошта, медицински болхлошта, хьехархошта, пенсионерашта хьалхашка къамаьлаш даьл 32 кулгалдеча болхлочо. Цар докладий темаш бе-бе я: «КПСС XXIV съезда балха итогаши вай декхараши», «Советски халкъа вахара материальни культурни боарам лакхбалар» кхыяраш.

В1ашаг1кхетале хьалхаг1а коашка а ухаш беседаш яьй кулгалхоша. Шоай дагардараш парг1ата дувца йиш йолаш йолча цу беседашка совхоза болхлой дагабиннаб кулгалхошца. Школаш сихаг1а хьалъь яханза ярг ца хилар белгалдаьккхар юрташкарча наха, тикай, райбольница, культурно-массови болх во лелаш хиларах дийцар.

Райбольнице х1анз порядок оттаьй. Ца хаддаш меларах балхара д1аваьккхав керттерча лора заместитель нов. С. М. Яшуркаев.

Къахьегамхоша енна еррига предложенеши сигналаци цу сахьате теркал а йий, сихха царех де дезар ду. Тханига школаш йистеяьхараш балхаш т1а д1анийсбара проблема ц1енхашта ший теркама к1ал лаьцай районни халкъа образоване отдело. Ишта лоарх1амен низ болаши хул партийни дош.

Духхьал совхозашка, поселкашка КПСС райкома бюрои райисполкомен членаша къахьегамхой т1анийбу деош оттадаьд. Къаьстта лоарх1аме да из кхашкара балхаш сихденнача хана.

Цу в1ашаг1кхетарашкен къахьегамхой баххача д1а а ухаш кулгалхоша уж т1анийбечен хана къахьегамхоша деча хаттарий ма1ано хьахьокх, цар хьашташ мел церденнад, общественни г1улакхий йоакхо еш хилар. Иштта дувц къахьегама материальни моральни стимулаш юкъеккхахьарах, фермашка халача балхашта механизаци ярах, хий деттача установкаех пайда дикаг1а эцарах, сезонни болхлошта, къаьстта а кхалнаха, 1ан замалахь бе болх хилийтарах дола дешаш а.

Лоацца аьлча, къахьегамхоша в1ашаг1беттабаларо кулгалхой дуккхача х1амашта духт1абоах, кхоачашбоацараш д1адахара аьттув болашаг1а дола наькъаш лаха новкъостал ду. Х1ара в1ашаг1кхетара итогаш ю пропаганди агитацеи отделе, цига каст-каста дагадувл тхо из болх дикаг1а в1ашт1ехьбаккхара дергдолчоа.

Наха юкъе беча идеологически балха хьалхара доаг1ар кулгалдеча кадрашкара дукхаг1а хьа а дехаш, парте райкомо йоакхо ю цар политически дешара. Районе в1ашаг1ъеллай районни партийно-боахама актива теоретически семинар, халкъа боахама университет. Каст-каста ю 1илма-теоретически экономически конференцеш.

Къахьегамхошта марксистско-ленински кхетам баларен цу даькъе кулгалхой лоарх1ам лакхбарен дешаш дийцад районни партийни актива собране, юххьанцарча партийни организацей партийни собранешка.

Цхьабакъда, идеологически балха кердача декхарашка диллача х1анзчул т1ехьаг1а де дезаш дукха х1амаш да тха производственни план кхоачашъяра санна, коллективашка политически болх тоабара а, х1ара кулгалхочо де дезар да беррига низ коллектива къахьегам дикаг1а в1ашт1ехьбаккхара, социалистически яхь шераг1а йоаржаяро шоай гражданскн декхар дизза кхетадергдолча уйланца болхлойн г1улакхера нахи хьалкхебара т1абахийтар.

Партийни актива, ерригача общественноста теркам т1аберзабаьб дунен т1а эггара толашаг1а йола общественни строй коммунизм бахьан лоаттабеча къовсама наьха хьинар айдара.

Р. МУРТАЕВ,
КПСС Надтеречни райкома пропаганди агитацеи отдела заведующи.

КОНСТРУКЦИ ЭРГАЯЬККХАЧА

Каталитически крекинга установкаш феца 1алашъяра цахаддаш болх беш я трубовоздуходувкаш. Машенашка боаг1ача боарамаг1а болх байтара 1—2 атмосфер давлени йолча фе новкъосталца скольжене подшипникашка д1аухийт машендаьтта. Смазка яьчул т1ехьаг1а приемни бакe юхадоаг1а из. Цига юхадоаг1ача хана вала т1ера арахьа 1о а ухаш зехьа довра дукха машендаьтта. Цу г1улакха дукха уйла йир рационализатораша, изобретателаша. Лабиринтови уплотненей конструкци хувцара йола рационализаторски предложени кийч а яь производствана юкъейихьар.

Лабиринтови уплотненей г1озараштa г1аьлий дакха лаьрх1ар цу предложенех. Из болх ч1оаг1а халеи чоалханеи бар. Цудухьа паяльника новкъосталца доаккхар г1оздраштa доаккха г1аьлий. Воздуховкай болх лертт1а д1абахийтара шера 8—5-зза дакха безаш хулар г1озараштa доаккха г1аьлий. Цунца дувзаденна цхьаькха рационализаторски предложени елар Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода рационализатораша. Из бахьан долаш зехьа 1оухаш довш хинна машендаьтта довргдоацаш г1улакх де в1ашт1ехьдаьлар, ремонт ца еш шозза дукхаг1а болх бе яьлар трубовоздуходувкаш. Цу мероприяте шера паччахьалкхенна беш бола пайда 2880 сом да.

СИГНАЛИЗАЦЕ РЕЛЕЙНИ СХЕМА ХУВЦАР

Вознесенски газ чакхйоахача завода рационализатораша сигнализаце проектни релейни схемана метта реле импульски сигнализаце (РИС) схема оттае лаьрх1ар. Схема в1ашаг1а а елла завода лабораторешка техкай. Назахь технологически режим телха моттиг нийсъелча цу схема сиха хоам бу сердалонца а зовнаца а. Из схема ч1оаг1а аттеи тешамеи я. Цо шера паччахьалкхенна 1800 сом пайда бу.

В. ДЕШЕВОВА,
Нохч - Г1алг1ай информацеи пропаганди 1илма - техническн Ц1ен йоккхаг1йола инженер.

«СЕРДАЛО»
2-г1а оаг1о, 8 июль, 1971 шу.

Ийслаг1ча пятилетка хьалхарча шера т1айица социалистически декхараш ханал хьалха кхоачашдара т1аг1ертта къовсам лоаттабу Нохч-Г1алг1ай химически завода Висаитов Ахьмад керте латтача басараш арахецача цеха коллектива. Ах шера план ханал хьалха кхоачаш а еш, планал совг1а арахийцад 11 тонн тайп-тайпара басараш. Ер шу доладелча денз деррига цар арахийца басар 950 тонн гаргга да. Уж къахьегама толамаш доахача дика болх барца белгалбаьнна ба аппаратчик М. Бурсагов, аппаратчика г1онча А. Смирнова, Д. Булгучева, кхыбараш. Цар шоай смении нормаш 125—130 процент кхоачашъю.

СУРТА Т1А: аппаратчика г1онча А. Смирнова.

И. ПЛИЕВА сурт.

Боахама кхашка

Ха йоа ца еш ялат хьокхаш ба тха совхоза механизатораш а. 2362 гектар да тха боахаме гурахь дийна ялат. Из хьакха болабалалехьа совхоза ерригача отделенешка, бригадашка ялат чуэцара оттаяь планаш д1а а йовзийташ собранеш чакхъяьхар. Цига дийцар хьалха ялат чуэцаш хиннача кхоачамбоацарех. Уж кхы ца хилийтара мероприятеш в1ашт1ехьъяха оттадир, деррига ялат итт-шийтта дийнахь дов а ца деш чуэца социалистически декхараш т1аийцар механизатораша. Х1аьта белгалдир механизаторий балхацара материальни моральни безам совбаккхара г1улакхаш а.

Ялат сихаг1еи дикаг1еи чуэцара шерра яхь йоаржаяьй механизатораштa юкъе. Яхьа итогаш х1ара дийнахь ю. Х1аьта шоай нормаш кхоачаш а еш денна йола задани 120—130 процент т1еххкхоачашъеча комбайнерашта премн лу. Яхье котваьнначун сийна совхоза конторе хьалхашка Ц1е байракх айю.

Шийтта комбайнаца х1анзле 554 гектара т1ара хьакхари ардари къаьст - къаьста а долеш мукх чуийцаб боахама механизатораша. Х1ара гектара т1ара юкъера лаьрх1ача чуэцар 28 центнер мукх ба. Х1анзалца цхьа шу хиннадац боахаме иззал мукха хьувкъам чуийца.

Къаьстта дика къахьег мукх чуэцача комбайнераша Сайдулаев 1аьлас, Шамаев 1умара, Джанаров Хьамида, Халидов Хьасана, кхычар. Дийнахь 8,8 гектар хьакха безача 15—16 гектара т1ара мукх хьокх цар. Х1аьта яхье баьннача комбайнерашта юкъе хьалха латт Шамаев 1умар.

Х1анз к1а хьекха доладаьд боахаме. Х1ара гектара т1ара 23 — 25 центнер чудахь.

Боккха теркам т1абохийт боахаме гурахь дийна ялаташ чуэццашехьа а доакъара лаьрх1а шозлаг1а ю культураш д1аера. Ишта, хьекха мукх, к1а оардача комбайнашта т1ехьадиса ча цу сахьате прессовани а яь, боахама фермашта юхе арг1ашца хьалдот. Х1аьта чах мукъадаьннача лаьтта, х1анз кхашкара болх бара торо йолча хана зехьа цхьа минут ца йоаеш оахам а дийя шозлаг1а ю культураш д1аюв механизатораша. Из болх толамца чакхбоаккх трактористаша Л. Дингиева, С. Оздоева, кхычар.

В. СМИРНОВ,
Ачхой - Мартана района «Самашкинский» совхоза парткома секретарь.

НОХЧ-Г1АЛГ1АЙ ХАЛКЪА Т1АХЬОЖАМА КОМИТЕТЕ

ВАГОНАШ ХАННАХЬА 1ОЙОАССАЕ ЕЗА

Нохч - Г1алг1ай АССР халкъа т1ахьожама комитет хьежача гучадаьннад Карабулак яхача разъезда наькъашка йиллачул т1ех ха йоаккхаш «Грознефть» объединене материально - технически снабжене адресаг1а яьхка мукь т1абола вагонаш латташ хилар.

Масала, 1970 шера йиллача нормал т1ех латташ вагонаша 5268 сахьат доадир. Юкъера лаьрх1ача х1ара вагон норма 4 сахьат долча 38,8 сахьата лаьттар.

Укх шера кхы дикаг1а тоаденадац г1улакх. Йиллача ханал т1ех лаьттай биъ бетта 328 вагон. Январь бетта юкъера лаьрх1ача вагоно йиллача ханал т1ех па йоассаеш лаьтта ха 12,8 сахьат хилар, феврале — 12,7 сахьат, марте — 16,4 сахьат, апреле — 68 сахьат хилар. Йиллача ханал т1ех ца йоассаеш вагонаш лоаттаярах паччахьалкхенна дикка зе даьд. Йиллача ханал т1ех 1о ца йоассаеш вагонаш лоаттаярах предприятешкара 13349 сом г1од даьккхар.

Нохч - Г1алг1ай АССР мехкдаьтта промышленность дег1айоаг1аш хиларца, мехкдаьтта доаккхаши бурув тохаши ду балхаш дукхаг1а деш хиларца дузаденна дукхаг1а т1аххухь утяжелитель, лоабат, турбаш, г1ишлошъю материалаш. Бакъда, «Грознефть» объединене шийи подъездни наькъашца, вагонаш д1аялара средствашца, вагонаш сихаг1а 1ойоассаяра хиланза яргйоацача обустройствашцеи приспособленешцеи 1алашъяра де деза г1улакхаш дац. Арендаг1а пайда эцаш бола подъездной накъ аварийни хьал т1а ба. База территори тайп-тайпарча х1амашца хьалйикъа, шаьрънза я. Цудухьа мукъ д1аккхувча техникана болх бе хала за. Йолаш йолча мукъ т1аботтареи т1ера1обаккхареи средствах геттара во пайда эц. Грузчикаша кхаь сменаг1а болх бергболаш г1улакх в1ашт1ехьдаьккхадац.

«Грознефть» объединене кулгалхоша арадаьхад Карабулак разъезде вагонаш сайца латтилга лоацдарах дола приказаш, белгалдаьхад де деза г1улакхаш, бакъда МТС Карабулакски база директора нов. Дотмурзиева кхоачашдаьдац уж.

Балха т1ехь доккхий г1алаташ дувларахи финансаш хоацахьа д1анахийтарахи нов. Дотмурзиев 1970 шера 22 июле балха т1ара д1аваьккхавар, х1аьта 1970 шера 29 октябре ц1енхаштта выговор а еш юхаоттавир.

Техкача гучадаьлар из бехк баьчул т1ехьаг1а а нов. Дотмурзиева болх тоабаь ца хилар. Ший декхараш в1алла бехктоккхаме ца хеташ кхоачашду цо, из бахьан долаш болхлой къахьегама дисциплина телхай. Болх мишта бу тоххаш хиннача дийнахь грузчиктий дежурни бригада балха т1а яцар, вагонаш йоассайир шин бульдозериста, плотника, виса хиннача грузчико.

1968 шера денз вагонаш шоай ханнахьа йоассаелга в1ашт1ехьдаккхара бехктоккхаме волча «Грознефть» объединене материально - технически снабжене отдела начальника нов. Арнольдова, Карабулак разъезде вагонаш сайца латтара бахьанаш шийна довзаше а латташ долча г1улакхех кулгалхошта формальни докладаш ярца кхоачам а беш, г1улакх в1ашт1ехьдаьккхадац.

Цунца цхьана г1улакх техкача гучадаьлар гучадаьха кхоачамбоацараш шоай ханнахьа д1адаьхачен де оттадаь хинна г1улакхаш кхоачашдичен база коллектив вагонаш шоай ханнахьа 1ойоассалургйолаш хинна хилар.

— Уж белгалдаьха кхоачамбоацараш д1адоахилга т1адиллад «Грознефть» объединене начальника нов. В. Б. Назаровна.

«Агитатора блокнота» арг1анара номер

КПСС Нохч-Г1алг1ай обкома пропаганди агитацеи отдела «Агитатора блокнота» арг1анара номер араьйнай.

«КПСС XXIV съезда решенеш—вахаре» яхача рубрикана к1ала я парте обкома юртбоахама отдела заведующе заместителa Н. В. Пляскина язъяь «Х1ара фермана — шортта доакъар» яха статья.

Агитационни говзал лакхъяра хетаяь я «Агитаторашта М. И. Калинина даь хьехамаш» яха исторически 1илмай кандидата И. Кацена кийчъяь материал.

Номер т1а я «Иван Андросов—химик» яха В. Павлова корреспонденци а. «Дунен карта хьалхашка» яхача рубрикана к1ала я исторически 1илмай кандидата В. Иорданске кийчъяь «Африка: 1971 шу» яхей Э. Чепорова язъяь «США: б1аьхий болчарна налогаша низ бац» яхеи статьяш.

«Письмош, хоамаш, заметкаш» яхача рубрика чулаьцай «Къахьегама ветераний слет», «Жа лоргарий конкурс», «Агитбригадай выступленеш» яха материалаш.

Идеологически болхлошта новкъостала йолча массехк материала кепатехай блокнота т1а.

Керда специалисташ

Шерагара шерага дукхаг1а хул Грозненски локомотивни депо башха-дика говзал йола специалисташ. Укх деношка Орджоникидзевски машинаькъахой техникума Грозненски филиал дикеи т1ехдикеи чакхъяьккхар Грозненски тепловозникаша. Шоай болх бешшехьа техникум дика чакх а яьккха дипломашта защита йир ткъаь саго. Техникум къаьстта дика чакхъяьккхар тепловозий машиниста на Саркисова, Янтуганова, Щербакова, Луганске машинистий г1ончаша Нада, Аганьяна, слесараша Малева, Годиленкос, кхычар.

Болх бешшехь а цар техникум толамца чакхъяккхарах Грозненски депо начальника приказах царна баркал а оалаш массанена ахчан премеш еннай.

Г. АНОХОВ.

ФУ ДИЙЦАР ЦИФРАША

СОВЕТСКИ СОЮЗА ЭКОНОМИЧЕСКИ ПОТЕНЦИАЛАХ СТАТИСТИКО ЯЬ ЗАМЕТКАШ

Лев ВОЛОДАРСКИЙ,
профессор, СССР ЦСУ начальника хьалхара заместитель.

НАГ-нагахьа хабар хоз тхона статистикашта, цифраш екъа материал я яхаш. Х1аьта цунна тхо ц1аккха раьза а хилац. Х1ана? Бакъ из доацандаь. Цифраша цкъаза ч1оагг1а эмоцеш хьове а тарлу, хьоа а ю — цар г1ад а кхувл, бохам а боакх, ся а хьовзаду, дог ай а ду.

В. И. Ленина 1алаьмате боккха лоарх1ам беш хинна статистика къаьстта хержарий дакъе долчара д1аяьннай Советски Союзе. Из вахара, быта юкъаенай. Мохк лег1аахар, из д1ахьалхашкахьа ахар, социалистически мехка саго шоаш бахьан долаш къахьегаши къовсам лоаттабеши йола идеалаш кхоачаш хилар хьагойташ йола цифраш миштай хар лов х1ара советски сага.

Даьсса дешаш дувцаргдац вай. Массаза а долаш дар гойтаргда. СССР ЦСУ, 15 союзни советски республика х1ара шера, х1ара квартале дизза хоамаш кепадетт халкъа боахама планаш кхоачашъяра результатий хьакъехьа. Уж цифровой даннеш я, къоастам болаш яь выводаш а йолаш.

Цу дерригача статистически хоамий тираж — итташ миллионаш экземпляраш. Уж деша йиш я дерригача центральни, республикански, краевой, областной газеташ т1ара. Къаьсттача сборникаш т1а кепадетташ дола уж цу сахьате д1айийду. Лоацца аьлча, уж деш городашка а юрташка а бахача миллионаш болча наха. Уж 1омаду экономисташа, плановикаша, боахамашта керте латтараша, студенташа.

Бакъду, нийсача, ч1оагг1а тешамеча социалистически статистикага г1олла хьахов вайна производства сфере, сага г1улакхий лоарх1амег1арча сфере къахьегаш 115 миллион ма1а саги кхалсаги долаш болча мехка низ меллаб, СССР экономически потенциал хаддаиза лакх мишта лу. Уж ба кхаь ноахалах латта къахьегамхой. Хьалхардар юххьанцара пятилеткаш кхоачашъеча дакъа лоацаш хиннад, юкъерчо ший къахьегама г1улакхаш т1ема шерашка а т1ом чакхбаьннача т1ехьаг1арча хана а д1адолададь, х1аьта эггара къонаг1чо ший къахьегама вахар дукха ха йоацаш, барх1лаг1ча пятилетка шерашка д1адоладаьд.

Цу веррига 115 миллион саго халкъа боахама планаца, из толаме кхоачашъярца вувзавенна лоарх1 ше, цудухьа ший къахьегам хьахьокхаш йола статистика цифраш ч1оагг1а теркал а ю. Уж ба-кх, уж нах ба-кх, Советски Союза экономически низ хьалхара а.

СССР экономически потенциал белгалйоал шин цифрано: 1970 шера промышленни производства боарам 373 миллиард сомага д1ахьачар, х1аьта юртбоахама производства боарам — 87 миллиард сомага.

Вай замалахь, сийлахь-боккхача державаш экономически потенциалах дувцуча хана, эггара хьалхара а т1ера хьажа металл лоаладаран йола даннеш йоалаю. Тоъал доккхача даькъе из хьадарах тийша я экономика деррига доакъош дег1аахара торо. Ленина цхьа бахьан доацаш эьнадац металл х1анзарча цивилизаце лард я.

Хьалхара йолаеннача пятилетка юххье — 1930 шераца нийслуш да из — Советски Союзе лоаладаь металл 5 миллион тоннага а д1акхаьчадацар. Х1аьта ткъо шу даьннача г1олла, дунен шоллаг1ча т1емо советски металлургена хала чоьнаш яьйоллашехьа а, 1950 шера 27 миллион тонн совг1а болат лоаладир; 1965 шера — 91 миллион тонн, х1аьта барх1лаг1а пятилетка чакхйоалаш — 116 миллион тонн. Вай деношка болат лоаладара г1улакха Америка В1ашаг1кхийтта Штаташ мара шийл т1ехъяйнйитанц СССР-о (белгалдаккханза даргдац, чон хьадара г1улакха машарча экономически яхьа СССР океанал дехьарча ший соперникал хьалха яьнна хилар).

Х1анз советски металлурге модернизации реконструкции еш латт, дай-мехкеи доазол дехьарчеи 1илманеи техиканеи керда каран1даьнараш производствана юкъекхухьаш да. Керда домнаш, хаддаиза болат хьадувтта установкаш, конверторaш, прокатни станаш — уж еррига х1амаш проект увттаеши хьалъеши я 1илма-технически революце д1адехараш ка хьежжа. Цудухьа дог тийша хила мегаргда, 1975 шера, КПСС XXIV съезда Директивашка из д1аяздаь ма хиллара, СССР-е доаккха болат 142 — 150 миллион тоннага д1акхоачаргхиларах. Цун ма1ан, белгала аьлча, укх пятилетке духхьал дукхаг1а лоаладеш дола болат а б1арччача 1950 шера хьадаьча металлал дукхаг1а хургхилар да.

Бакъ а хинна д1аэттад, 1илма-технически революце замалахь, бухсоцаца кхачача, халкъа боахам деррига доакъош дег1адоаладелла 1алашдер машиностроене приборостроене хилар, сага быт эргаяьккха тоеча т1а-т1а боккхаг1ча лоарх1аме уж хулаш хилар. Шахьача пятилетке СССР-е машиностроенеи металлообработкаи продукци хьаяра боарам 74 процент лакхбеннаб, цу даькъе приборостроене — шозза совг1а дукхаг1а.

Укх пхе шера сихдергда машиностроении приборостроении технически эргаяьккха тоелга, х1аьта цо йиш хулийтаргья, масала, метталл теда станокаш 1975 шера 230 — 250 эзарнегеи кузнечно-прессови машенаш 60—65 эзарнегеи д1акхоачае. Белгалдоалаш х1ама да, числовой программни управлени а йолаш йола металл теда станокаш укхал хьалхаг1а д1адахача пхе шерарчул 3,5-зза дукхаг1а арахецаргхилар.

Советски паччахьалкхено, Коммунистически парте 1алаьмате боккхача лоарх1аме декхар лоарх1 лаьттанцареи хьайбацкареи продукташ дукхаг1а йоахилга. Укхаза 1алаьмате боккхача лоарх1аме я юртбоахама машенаши минеральни удобренеши.

1950 шера Советски Союзе хьаяь минеральни удобренеш 5,5 миллион тонн хилар; 1965 шера — 31 миллион; 1970 — 55 миллион тонн хилар; 1975 шера 90 миллион тонн хургъя уж. Долче, ийслаг1ча пятилетка шерашка алхха дукхаг1а хьаеш йола минеральни удобренеш дукха совг1а эшашаг1а йоацаш 30 миллион тонн, вешта аьлча 1950 шера еррига хьаяьрел 6-зза х1ана хилац аьнна дукхаг1а хургья.

1950 шера хьайир 117 эзар трактор, 1965 шера — 355 эзар, 1970 шера — 459 эзар. Кердача пхе шера планаг1а 1975 шера арахеца лерх1 575 эзар трактор, е 1950 шера, т1емо бохабаь хинна боахам СССР-е юхаметтаоттабаь баьннача хана, промышленносто енначул пхеззa х1ана хецац аьнна дукхаг1а.

Еза-йоккха индустрии юрта боахами толаме дег1аахаро торо хьа халкъо пеладу товараш сихаг1а хьаде — 1928 шераца нийсъяча 1970 шера ж дукхаг1а хьаяра 27-зза. Х1аьта бахача наьха хьаьлаца саго сих лаьрх1ача — 17-зза.

Халкъа боахама деррига доакъош КПСС XXIV съезда Директиваш дег1адоаладара темпаш лакхъе ларх1ара ма1ан малаг1а да аьлча, из да, укх гаргарча пхе шера 1960 шера Советски Союза хиннар морг йола индустриальни потенциал кхы т1а а хьаергхилар. Цу тайпара перспектива теркал ца еш 1елургвий советски саг?

III.

Общественни производство лакхача темпаег1а меттел, къаьстта лоарх1аме йолча ч1оаг1ача темпаег1а а дег1аккхувлара йола реальни горонаш гуччахьа я СССР-е. Из бакъду ах б1аь шера историе СССР къаман доход шозза дукхаг1а хилийтара итт шу ийшар, промышленни продукци шозза дукхаг1а хьаяра — барх1 шуи ах шуи, керттера производственни фондаш шозза алсамъяхара барх1 шу.

Х1аьта доккхаг1долча капиталистически мехкашка цу хоадамболлаш долча хьокхамий г1улакх мишта латт? Нийсдеча хьокхамаша къьегга хьахьокх социализма ссвленаш. США къаман доход шозза дукхаг1а хилийтара ткъо шу ийшар, промышленни продукци шозза дукхаг1а хьаяра — барайтта, керттера производственни фондаш алсамъяхара—22 шу. Англе а царга хьежжа 31, 2 шу; 22,1 шу; 19,3 шу. Цу тайппара США, эггара ч1оаг1аг1а дег1абенача буржуазни мехка, экономика дег1ахьокхамаш шозза лакхдара, СССР-ерчул шоззен ахаззен дукхаг1а ха ийшар. Х1аьта Англе шоззен ахаззен — кхоза дукхаг1а.

Советски Союза Коммунистически парте XXIV съездо декхар оттадаьа кердача пятилетке (1971 —1975 шерашка) мехка экономически потенциал сихха ондаяккханза ярг ца хилар. Из даьнза даргдолаш дац халкъа вахара материальни культурни боарам дикка лакхбара. Промышленни производства юкъара боарам дукха совг1а - эшашаг1а боацаш 1,5-зза лакхлургба.

«Мехка экономически потенциал белгалйоал промышленни производства боарамца яьнна ца 1еш, юрта боахам дег1абара темпашца а. 1970 шера гулдаь ялат 186 миллион тонн совг1а хилар, х1аьта чуийца боамби-сырец — 6,9 миллион тонн. Уж я СССР юрта боахама производство х1анзалца хьа ц1аккха д1аккхачанза йола рубежаш. Кердача пятилетке юртбоахама производство айлуш д1аг1оргья лаьтта леладеча санна, иштта хьайбай боахаме а. Дагадохийтача кхоачам ба, ялата шера юкъера хьувкъам — из продукци йоаккхилга советски юрта юкъмоттигера декхар долаш дус — кердача пятилетке х1ара шера 195 миллион тоннага д1акхоачаргхилар. Индустриальни ларда г1а оттаду дулх, шура йоахилга, фуаш гулделга.

IV.

Советски экономика дег1аахара белгалаг1а йола оаг1ув я производительни низаш географически д1анийсдар. Революци ядалехьарча хана промышленность керттерча даькъе Россе Центральни, Къулбехьарча, Къилбаседа - Малхбузехьарча районашка дег1аихай. Малхбоалени Къилбаседени 1алаьмате дукхача Рузкъаех хайра пайда нийцабац. Советски 1аьдал латтача шерашка овлангара денз хувцаенна производительни низаш д1анийсдара географи. Советски сага 1а-г1улакхага оттадаьд Малхбоален, Къилбаседен, мехка кхыча районий 1алаьмате дукха 1алама рузкъаш. Аьлча кхоачам ба х1анз промышленноста лоарх1аме доакъош Казахстане, Узбекистане, Таджикистане, Киргизе, Туркмене, Закавказья еррига республикашка хилар. Еррига пхийтте а союзни республика индустриальни а хинна д1аэттай. Социалистически принципаг1а промышленность д1анийсъяро торо хулийт 1алаьмате дукхача 1алама рузкъаех биззаг1а пайда эца а дукхкача къамех латтача Советски паччахьалкхен дерригa халкъаш экономически социальни г1улакхашта сихха тоадалара новкъостал де а. Из да КПСС ленински къамий политика кхоачашъеш хилар.

Мехка экономика хаддаиза дег1аахаран ч1оаг1ъяларан - халкъа боахама керттера фондаш хадданза алсамъяханзеи кердаяханзеи яргъяц. Хьалдеш капитальни г1ирсаш доацаш мехка цхьаь ца1 дакъа, цхьаь ца1 район яц Советски Союзе. Ийслаг1ча пятилетка шерашка халкъа боахамга д1айохийта капитальни вложенеш 500 миллиард сом гаргга, е укхал хьалхаг1а д1адахача пхе шерарчул шовзткъа процент х1ана яп аьнна дукхаг1а хургья. Иштта хул из къаман доходацара потребление фонд накоплене фондал сихаг1а йоккха хулча хьалашка.

Советски Союза экономически потенциал ч1оаг1ъяр самоцель яц. Из я советски наьха вахара хьал ч1оагг1а тоаденнеи культурни боарам лакхеи хулга 1алашдеш йола средство. Халкъа вахара хьал кхы т1а а дикка тоадар — карарча пятилетка керттера декхар. 1алаьмате йоккха социальни программа оттаяьй злали лакхдаргара д1айолаяь пенсеш г1атохарга кхаччалца. Мехка оборонни низ ч1оаг1бар — лоарх1амечеи Советски паччахьалкхено яиза яргйоацачеи йоакхоеех ца1, дунен халкъашта юкъе х1анз латтача хьалашка яиза яргйолаш яц из. Цу даькъе деш дола балхаш советски наьха маьршача къахьегама клерам т1а ца байтара т1аберзабаь ба. Х1аьта экономически потенциал ч1оаг1аг1а ма хул, советски нах дукхаг1а теш, маьрша къахьега, шоай мехка экономика дег1аккхувла, шоай вахара хьал тоаде шоашка йиш хургхиларах.

Се д1аволавеннача дешаца чакхдалийта безам ба са сай дувцар: цифраша, нагахьа санна х1аранена гаргеи езен уж хуле, к1аьдвац. Мехка дерригa рузкъаш хьакколлари цар дан волча советски сага хьинар айлеши дог ураттаттадеши бола боккха низ боалл царех.

СССР халкъа боахам дег1абоалабара кердача пхе шера плана б1уболийташ йолча, КПСС XXIV съездо къоабалъяьча установкаша керда творчески низ чубоссабаьб советски халкъа.

Шеко хила езац, боккха материальни низ а хинна из д1аоттаргхиларах. Из хила хиннад, да а, хург а да Советски Социалистически Республикай Союза экономически д1ахо ч1оаг1ъяран дег1айоалаяран хоадамболлаш дола г1улакх.

(АПН).

КПСС XXIV съезда решенеш кхоачашъергья

КЪАХЬЕГАМА ОВСАРЛЕ ЛАКХЪЯРА НАЬКЪАШ

КПСС XXIV съезда решенеш кхоачаш а еш, укх пхе шера халкъа боадам дегIабоалабарах йолча КПСС XXIV съезда Директиваш белгальяь, къахьегама овсарле лакхъяра темпаш дерригача лоакъоша 50 процента боараме тIанийцай, вешта аьлча хIанз бараш миссел мара кхы дуккагIа къахьегараш а боацаш мехка халкъа боахама продукци 1,5-зза дуккагIа яккха.

Селлара доккха декхар кхоачашдеча керттера дакъа лаца дезаш да мехкдаьтта чакхдоахилген мехкдаьтта химии а юкъейоалаеш дола промышленноста лард лоархIалуш дола доакъош.

Парте съезда Директивашка лаьрхIар мехкдаьтта чакхдоахаяен мехкдаьтта химеи даькъе къахьегама овсарле 1,5-зза лакхъе, цу цхьан ханна мехкдаьтта чакхдоахача промышленноста продукци 1,5-зза, мехкдаьтта химически яр — 1,7-зза дуккагIа яккха.

В. И. Ленина цIерагIча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода къахьегамхоша, бархIлагIча пятилетка заданеш йизза кхоачаш а яь, доккхача хьинарца дIаболабир нийслагIча пхе шера планаш кхоачашъяра болх. ХIаьта массаза а санна завода коллективана хьалха латт коммунисташ. Парте XXIV съезд шийн болх чакхбаьккха яьннача тIехьагIа, коммунисташ вIашагIкхийтар планаш кхоачашъяра гIулакхаш малагIча хьал гIа да дувцеи пхе шера программа кхоачаши тIехкхоачаши елга Iалашдара торонашка хьажен яьния. Цу собране решени йир заводской пятилетка ханал хьалха кхоачашъелга Iалашдара, завода коллектива дерригa творчески ниэаш оарцагIдаха, производства чура резервaех ма могга дуккагIа пайда эца шерра социалистически яхь йоаржае, аьнна. Партийни форуме белгалдаьхача керттерча декхарех цаI дар къахьегама овсарле ма могга лакхъелга Iалашдар. Къахьегама овсарле лакхъергйола резерваш заводе йолаш я. Эшар кхы хIама дац царех ниийса, кIоартга, массе оагIорахьара пайда эцар мара.

МалагIаш я тха заводера торонаш, хIаьта лаьрххIачa тайпара заводе къахьегама овсарле лакхъяра укх пхе шера оаха пайда эца лерхIараш царех малагIаш я?

Эггара хьалха белгалдаккха доагIа, хIанз чакхбаккха кийчбеш чакхбоаккхаши бола болх хьалхагIа оттаяь хинна мероприятеш дIахо чакхъяхара беш хилар. ХIанзле юкъейнхьача разработкай ерригача комплексо йиш хилийтар укх шера хьалхарча бнъ бетта 190 саг балхара мукъавакхa а цу цхьан ханна производства боарам 6,2 процент лакхбе а.

Къахьегама овсарле лакхъелга Iалашде йиш я е керда объекташ хьалъяра чотах, е болх беш бараш кхы тIа а ца кхетийташ производства объемаш алсамъяхара чотах, е балха боахка болхлой кIезигбара чотах.

Царех тIеххьара шин лостам тIанйшаб В. И. Ленина цIерагIча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводе. Укх пхе шера цига керда объекташ хьалъе лерхIац. Цудухьа оттаяьй болх беш йолча объекташта реконструкци яра программа.

Технологически установкай балха яьча анализо хьахьекхар, царех дуккха ярашка оборудовани, аппаратура шоай низага хьежжа мухь тIаболаш ца хилар. Царех цхьаярашa беррига низ тIабахийта бу болх, цхьаярий юхе бус низ. ХIаьта, нагахь санна уж, «оттига» оалаш йола моттигаш шерйича, вешта аьлча низ болашагIа йола аппараташ оттайича къеенараш дIа а яьха балха овсарле лакхагIа йола насосаш оттайича арахецаш йола продукци ерригa а лаьрхIача алсамъяккха йиш хургья. Дика духтIавоаккхаргволаш дола масал доаладеш белгальяккха мегаргья цкъара мехкдаьтта чакхдоахача установкаех цаI. Даьча лоархIамегIа гучадаьлар, керттерча ректификационни колонна чакхдувлийта мехкдаьтта кIезига хилар, наьшка дIовхала низ кхоачамбоацаш хилар.

Реконструкци яьй: низ болашагIа йола пийшк, шораллен лакхаллен йоккхагIйола колонна оттаьй. Цу ханна къаьнача насосашта меттел балха овсарле лакха йола насосаш оттаяьй, йIовхал тела аппаратура кхы а IотIатехай. Чакхъяьхача ерригача мероприятешa йиш хилийтар установка балха овсарле шозза лакхъе. Установка низ алсамбаккхара хьалхара этап я из.

ДIахо кхоачашъе лаьрхIад шоллагIа этап: кхы тIа а керда продуктопроводаш яхка, бедала парке цхьадола балхаш де, керда колонна дIахо чIоагIъе.

Керттерча даькъе, укх шера дIайолаен 1972 шера чакхъяккхен лаьрхIа йола балхий шоллагIа этап кхоачашъяро йиш хулийтаргья юххьанца хинначунца нийсйича кхозза совгIа къахьегама овсарле лакхъе.

Болх беш йолча производствашка болхлой кхы IотIа ца а кхетийташ продукци алсамьяккхаьза ярг ца хиларах йола партен правительстван указанеш кхоачаш а еш, завода коллективо чакхъяккха оттаяь массехк мероприятеш я.

Завода парафинови производстве фильтр-прессовани яр чIоагIа хала процесс я. Болх беш я массехк фильтрпресс. Царех хIаранеца 500 гаргга металлически Iоакъа я цхьа метр совгIа сома а 95—100 килограмм еза а йолаш, Iоакъошта тIатох фильтраци еш йола материал-бельтинг. Фильтр вIашагIйоллача хана Iовкъаш айхха вIашкайохк. Болх дIахободача хана хьахул парафина продукта олг. Из цу юкъера хьадоаккхаш хилча Iоакъаш шорттига дIа-юха а тетте, поскаш Iетташ хьадоаккх олг. Из де чIоагIа хала да, цу тIа а помещене чу лакха температура а хилча. Тха рационализатораша дIайхача хица олг хьадоаккхаргдолаш керда схема кийчъяьй Цу гIулакха Iоакъий конструкци кIезигдукха хийцай, тIатохаш йола материал кердача технологеца кийчъяьй, ерригача процессана автоматизаци яьй. ХIанз фильтрпрессоване операцешта йизза реконструкци яра программа а оттаяьй. Из чакхъяьккхача, 25—30 болхло мукъаваккха а уж болхлой ца тоъача кхыча участкашка балха бахийта а йиш хургья. Дерригa балхаш 1973 шера чакхдаха лаьрхIад.

Цхьаькха мероприяти. ХIанз а сов йоккха я лабораторе болхлой штат. ГIонна йола звено я из. Цудухьа уж кIезигбара торонаш лехаш я. Цу тайпарча гIулакхех цаI да, белггала аьлча, лабораторни тIахьожама автоматизаци яр. Цхьабакъда, аналитически прибораш во Iалашъю завод. ХIаьта а установкашка мехкдаьтта продукташ хьаухача 12 прибор оттаьй, хIаьта укх пхе шера ерригa оттаергьяраш продукце дикал къовсташ йола 150 совгIа тайп-тайпара прибораш я. ТIаккха 20 совгIа лаборанташ мукъабаха а цу тайппара къахьегама овсарле 1 процент гаргга лакхъе а йиш хургья.

ГIонна йола болхлой цхьаькха звено—ремонтни персонал. Заводерча беррига́ча болхлошта юкъе тоъал дукха ба уж. Цудухьа завода къахьегамхой творчески уйла ремонтни гIулакх а цу тайппара ремонтни персонала къахьегам кIезигагIа дIаухийтаргболаш дола гIулакх а дикагIа вIаштIехьдаккхара тIаерзаяь я. Из проблема малагIча наькъаща къоасташ я дIахьокха йиш я завода коксови производствера цаI масал а доаладаь. Оттаьча технологегIа уралаттача кубашка дIачухец бедал, цул тIехьагIа цу кIал форсункашка гIолла гуччахьара цIи а йоагаеш йIоахъю. Температура сов лакха хиларах пхон тIара вьшк доаг, тIаккха из ца хийцача даргдоацаш хул. Цу тайпарча практикагIа дуккха шераш хьалхагIа деиз еш хьайоагIа ремонт. Куба пхох Iойоаккхар, тIаккха из цIи йоагаеча моттиге чукхетар. Металл цу чура хьалаккхара ерригa пийшк йохае езар, тIаккха кубана ремонт яь яьннача тIехьагIа уж шеар юххьанца деиз юхаметтаоттае езаш хулар. Специалистий группа, ремонта ерригача технологега цIаьхка а хьажа а хьежа, керда порядок могайир. Куба хьалхашкахьарча оагIоца кийча кокс чура хьайбеш мок йоалл. Из моттиг яр специалистаца теркальяр а. Цар предложени елар пхо доалла металл чIегилгаш йоахаш теден лохе тоночни пространстве Iочу ца кхувсаш, мухь чура хьаарабоахача мока чу гIолла къаьстача лебедкаца хьаарадахен. Цу чу гIолла дIачутела яьлар керда листаш. Ремонт яра болх цу тайпара вIаштIехьбаькхача хьалъетта тоночни пространство юха Iойохае езац. кубана ремонт еш йоаю ха кIезиглу, материалаш кхою, кIезигагIа къахьега йиш хулийт. Уж деррига хIамаш бахьан долаш кокс дуккагIа боаккх, ремонташ ю персонал кIезигагIа эшаш хул. Укх шера юкъейнхьай ремонт яра из технологи, хIаьта хьатIадоагIача шера деиз ерригача коксовя кубашта керда кийчьаьча технологегIа ергья ремонт. Из мероприяти юкъе яхьарах шера хургйола экономически эффект 200 эзар сом я.

ШоллагIа масал. Коксовани хула юкъ чакхъялар — продукт йокъаяри шелъяри. Дуккха шераш хьалхагIа деиз еш хьайоагIаш я из тхо долча укх порядкагIа: товгIе чу лотаяь форсункаш а йолаш шин сахьата бокъабу кокс, цул тIехьагIа форсункаш дIайоаю, тIаккха куба чу 3—4 сахьата Iы чухец, тIаккха — вIашагIъэдаь хийи Iын. Цу тайпарча процессе куб сихха балха юкъера йоал — 30—40 балха цикл чакхъяьннача тIехьагIа ремонт е езаш хул цунна.

Коксови кубий балха яьча анализо, тха яр санна йолча предприятей опыт Iомаяро дагадохийтар цу тайпара порядок хувцанза ярг ца хилар. Цу ханна гучадаьлар, цIераца йIоахъеш хилча куба металл чIоагIа доагадеш а хIаьта вIашагIъэдаьча хицеи Iанарцеи шелъяро аппарата корпуса чу температура низ сов чIоагIа чукъовла а лийя из толхаеш а хилар. Керда технологи могайир: телха форсункаш йолча хана йоакъаяреи шелъяреи болх 2 сахьата бе, хIаьта цул тIехьагIа дIахо шелъелга, диъ сахьата, Iанарца кхоачашде. Иоаеш йола ха дукха совгIа-эшашагIа йоацаш ше хиннар миссел я, цхьабакъда, цун эффект дикка йоккхагIа я. Куб юкъера лаьрхIача 80 цикл, хьалхарчул шозза дуккагIа, ла моган хилар. Из керда технологи йIаьхача хана цхьан кубе техкай. Опыто ше ма дарра бакъдир кокс бокъабареи шелбареи режим чIоагIа пайдане хилар.

ХIанз керда технологически инструкцеш оттаеш я, укх шера деиз кердача технологегIа болх беш хургья ерригa кубаш.

Из мероприяти чакхьяккхаро йиш хулийтаргья тоъал дукха ремонтни персонал балхара мукъаялийта, кокс дуккагIа баха, цу тайппара къахьегама овсарле лакхъе. Ишта я, лоацца аьлча, къахьегама овсарле лаккъяра заданеш кхоачашъелга Iалашдергдола йоккхагIа йола мероприятеш.

Производства моллагIча участке къахьегама овсарле лакхъе йиш хулийташ йола дуккха предложенеш ух рационализаторашкен изобретателашкен. Хьинар долаш болча наьха цу эскаро укх шера хьалхарча ялх бетта 400 совгIа предложени еннай, хIаьта царех 800 эзар совгIча сома экономически эффект еца йола 350 гаргга предложени хIанзле а юкъейнхьай.

Р. МАРТИРОСОВ,
В. И. Ленина цIерагIча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода керттера технолог.

БАРКАЛ АЛА ДОГ ДОАГIА

Дадахача шера лаьтта лелаю дара культура лакха хилара Ерригсоюзни выставкин премии хьожайр Шалин района Ленина цIерагIча колхоза. Бокъонца бола лаьттан дай шоаш хилар дIахьехь хIара гектарах биззa пайда эц, техника хьоахьа лелаю. Бокх чакхбаьккха кхоачаш...

— Тха механизатораша ишта йоакхо яр бахьан долаш капитальни ремонт ца еш массехк шера болх бу тракторашa, комбайнаша, кхыйолча юртбоахама машенаша, — аьлар колхоза балха опыт Iомае даха тхо долаш тракторни бригада бригадира Нагамирзоев Абзое. — ХIаьта болх сиха болча хана-м сахьаташа санна болх бу цар.

— Мишта вIаштIехь доал шун, механизаторий, техникага ишта болх байта? — хаьттар соцарча новкъосташа бригадирага.

— ХIара механизатора тIа чIоагIъяь я ше-шийн машен. Дилла цхьан машена тIа болх беча сага дикагIа хов цун «оамалаш», хов малагIа оатхал маца хувца еза.

ДIахо цо дийцар шоай механизаторий говзал ди тIехьа лакхлуш хилар. Iан замалахь болх кIезигагIа болча хана цар говзал совъяккхара хьелл курсаш. Цу курсашка Iомаду Iилман а техника а кердалараш. Цу гIулакхо торо хулийт болх нийса дIабахьа.

Из дика гIулакх хьаллаца а, тхоай балха юкъе дахьа а дезалга кхетадеш бар тха специалисташ хьалха латтача колхозе болаш.

Цу колхозе дукха ба дикалца шоай цIераш дIайовзийта механизаторашa. Масала, цхьаккха ремонт йоацаш пхе шера болх байт шийн тракторага Сурхоев Ризвана. ХIанз колхоза кхашка ялат хьокхаш ва Ризван. Трактора тIехьа жатка а йоаллаш лелача цо задани хIара денна 140—150 процент кхоачашъю. Тхо цига а долаш яьча кхаь ден итогех хьалхара моттиг а 20 сом ахчан премн а Ризвана хьожадир. Цун трактора тIа йоалл колхоза карара-кара тела ЦIе байракхилг а.

Ялаташ чуэца доладалале дикка хьалха шийн комбайн тоаяь дIаоттайир Ленина орден лелаеча комбайнера Евлоев Ахьмада. Шийн комбайнаца касарах улла мукх оардаш лелача цунна бIарахьежача ховргда ха яха вале а тIах аьнна вола из чIоагIа техника езаш волга. По кес хьалъийцача кхай тIа наггахь мара корабагIац ка. Цудухьа хIара гектара тIара бозле мукх 37 центнер ба. Колхоза хьалашка диллача геттара дика хьувкъам ба из.

Говзача механизатора хов шийн комбайна болх кIеззига а лер тIара баьлча. Цу сахьате еза езача болт эзе, хьовзае еза фента хьовзаш дIахо хьу цо болх.

Михо шорттига лестош, маьлто къегаш латтача мукха хьай тIа цун комбайн делаи яйча, хеталу моллагIа волча художника ... дулладургдар ... сурт дахь. Бригадир, из вуница волча, бокъонца хоастае дешан а ца корадогIаш вуозр.

— Массаволча механизаторашa болх хьоахам ба из, — йоахар цо. Комбайна хIама а ший тIеравзлац из балха. КIаьдвенна, мецвенна вар эьнна ца Iеш, саръахь массаволча а метте лаьтта хьокх машена, Гуйранна хьалхе а болх дIаболабе мара ца безаш доагор чу дeтте, подтяжка йиш дIаоттаду цо шийн «арен кема». Цудухьа вIаштIехьдоал цун касарах улла ялат ардара норма хIара денна 170 процент кхоачашъе.

Механизаторашa а, колхоза беррига́ча болхлоша а чIоагIа лоархIаш а сийдеш а саг ва тракторни бригада бригадир ше а.

— Цхьаннега эздий доаца дош аьнна, тIачейха йист хилац из, — яхаш дувц колхозхоша. — Бакъда, хьаькъал долча даьга дезала дувгIаш санна ла-м дувгI цун хIара дешага. Йоккха балха опыт а йолаш, наьха оамалаш йовзаш вола бригадир а ваьккхав правительства лакхача совгIатаца белгал. Цунна еннай Къахьегама ЦIеча Байракха орден.

Ленина цIерах йола колхоз вIашагIъеллача хьалхарча деношка деиз ва укхаза болх беш коммунист Нагамирзоев. Цун балха денал довзача кулгалхоша из хьожавир хьажкIаш кхееча звенона кулгалде.

Хьалхарча шера шийна ма хетта толам баккха вIаштIехьдаланзар цун. Бакъда, шоллагIча шера хIара гектара тIара 40 центнер хьажкIаш чуэцарах из района сийлен Доска тIа ваькхар. ХIара шера лакхлуш бар хьажкIий хьувкъам. Иштта дIадахар диъ шу.

Цул тIехьагIа нов. Нагамирзоев хилар колхоза гIишлошъеча бригадана кулгалдеш. Цун хьалхаленца хьайир боахаме йоккха консервни цех. Бокхa пайда а луш, наха чIоагIа керда сомий а бьцадаарий а консерваш арахецаш болх бу цу цехо укх тIеххьарча пхе шера.

Абзой хьалхленца хьайийллар колхозе кIир йоакхха цех а. Моттигерча кхерех йоаккхаш йола из кIир дIакхоач вай республикерча дуккхача моттигашка. Колхоза хьайбай ферме хьалха цхьаккхе а механизаци яцар. Ферма болх тоабара, цига механизаци яра бригадиралла хьожавир коммунист. Цигара болх сиха вIаштIехьбаккха дукха ха эшанзар Абзойна. Эггара тIехьа из вайтар укх тракторни бригадана кулгалде. Укх тIеххьарча пхе шера цо кулгалдеча бригада болх мишта лел тхона тхоашта а дейра.

М. ТАНГИЕВ,
«Шалинский» совхоза керттера зоотехник.

СУРТА ТIА: тракторни бригада бригадир Нагамирзоев Абзо.
А. КУИМОВА сурт.

СЪЕЗДА РЕШЕНЕШ — НАЬХА КХЕТАМ ЧУ

Цхьан юккъа хула кампани санна дита йиш йолаш гIулакх дац КПСС XXIV съезда решенеш наха дIайовзийтар, уж кхоачашъяра коллектив оарцагIъяккхар. Пхе шера советски наха бе безаш бола никъ ба исторически лоархIам болча документаща хьахьекхар Цудухьа шийн дуккхача хана дола декхар лерхI совхоза партийни организаце парте XXIV съезда решенеш хIара болхлочоа дIайовзийтар, уж кхоачашъяра лоаттабеча къовсама шийн моттиг хьалаца цунна новкъостал дар.

Цудухьа цу решенешта пропаганда яра гIулакх цIаккха лаьгI ца далийтарал совгIа даим керда формаши методаши юкъе а кхувлаш чакхдаккха дага я тха парторганизаци.

Из болх дIаболабир оаха съезд хулча деношке а. Цунна хетаяь оаха тхоай ерригача производственни участкашка яьча митингашка, собранешка шоай керда торонаш ювца, гучаяха, царех пайда эца болабелар тха къахьегамхой. Цу хана оттаяь мероприятеш кхоачашъеча 800 саго дакъа лоац хIанз. Наьха предложенеш юкъе а кхувлаш кердача декхарашка хьежжа тхоай экономика хIара дакъа дегIадоаладара перспективни планаш оттаьй оаха, социалистически декхараш тIанийцад. Тха парторганизаце, кIаьта хIара коммуниста декхар — уж кхоачашдара нах ца хаддаш оарцагIбахар, творчество, инициатива айяр. Цу хакъе хIара цехови парторганизацешка собранеш чакхъяьхай, цул тIехьагIа ерригача совхоза юкъара партсобрани хиннай. Цига белгалдаьд партгруппаща, цехови парторганизацеша съезда материалий чулоацам наьха кхетам чу бужабара де мел дезар.

ХIаьта а наха юкъе съезда материалий темах дош ала вода саг ше кIоаргга кхеташ, материалаш йовзаш, ше дувцачоа къахьегамхой теркам тIаоза ховш хила веза. Цу гIулакха а уйла ю оаха. Политпросвещене деша багIараша цига Iомаю уж. Цул совгIа КПСС райкоме каст-каста кулача семинарашка дакъа лоацаш хул тха пропагандисташ, агитатораш, политинформатораш. Оаха оахош а ю царца инструктивни совещанеш а, семинараш а. ХIаьта хIара коммуниста съездо декхар тIа ма диллаций материалаш дика яшха ховш а шийца болх беча наха уж дIайовзийташ а хила везаш.

Из декхар лерттIа кхоачашдеш бараш дукха ба тхона юкъе. Белгалваккха лов электросварщик Хашагульгов Iалихан. Уставо яххача тайпара коммуниста никъ дIабахьа гIерташ ва из. Кхашка, бригадашка шийн балха гIулакха дIа-хьа вахача метте мукъа минот нийсъелча болхлоща съезда материалех лаьца дош ца оалаш Iац из. Политшколе а. хIаьта ше ешаш а дика Iомаьйй по уж материалаш. Парна пропаганда ерех дикагIа вола агитатор лоархIаш Iа из. ХIаьта болх а лелабу цо оалаш ...

... ла партийни дош чIоагIа хургдолча тайпара. Ди дIадахийтап цо норма 150—180 процент кхоачаш ца еш. Хьалха латта производственник ва Iалихан. Сийлен Доска тIа доалл цун сурт. Иштта хила а воагIа коммунист.

Иштта шийн цIи дIахазийта ва тха механизатор Кодзоев Хож-Ахьмад а. Дукхача хана деиз лакха хьувкъамаш кхедарах дIавайза ва из къона коммунист. Цунна мо кIина, мукха Iунал де ховш механизатор вац кхоалагIча отделене. Цудухьа цун звенога дIаденнад уж дерригa кхаш. Хоза тоаденна латт уж хIанз 30 центнерага дIакхачийта уйла йолаш ва из шийн хIара гектара тIара чудахьа ялат.

Иштта къахьегаш, шийн коллективо сий деш волча цо аьнна агитаторски дош чIоагIа, низ болаш, тешаме да наха. Цо ше беседаш еш теркам тIабохийт ялатий хьувкъам айбара съездо даьча сощамаш тIа.

Вайнаьха хозача, шийн новкъосташа кхетабергболча меттаца пропаганда ю цу документашта уж тIаацаш съезда делегат йолаш дакъа лоацаш хиннача тха цIийхезача доярка Социалистически Къахьегама Турпала Барахоева Лемкас. Хьайбаш леладеращца юкъе из болх бер Лемка я. Зехьа доиц цо оала дош, Лер ют цо наьха кер чу къахьегама сийг детабу. Ах шу дика чакхдаьккхар тха хьайбаш леладераша. Шура йохкара задани — 100 процент, хIаьта дулха — 105, тхана план 109 процент кхоачашъяьй.

Съезда решенешта пропаганда еча хана уж вахарца ца йийзача яргьяц. Царех хетте шоай боахама хьал торонаш, резерваш ювц тха политинформатораша, агитатораша, кхоачамбоацараш дIадахара наькъаш лаха гIерт. Иштта из кхетама болх вIаштIехьбаккха харца белгалбаьннарех ба совхоза гIишлой участка прораб Шадыжев Махьмад, болхлой комитета председатель Абиев Махьмад-Башир (дукха ха йоацаш Къахьегама ЦIеча байракха орден а елар цунна), Аьлтий-Юртарча отделене бухгалтер Гагиев Султан, кхыбараш.

ХIанз тха совхозе уж материалаш наха дIайовзийташ верригаш а 100 агитатор, 20 политинформатор, 15 лектор ва. ХIаьта аз яьххача тайпара цу гIулакха юстарбисац кхыбола коммунисташ а. Цар керттера партийни поручени я из.

Укх деношка ялаташ чуэца доладелча дуккагIа бола агитмассови болх кхаш леладерашта юкъе беш хургда тхо. Из дош дувцаш партсобрани яьяр оаха укх деношка.

Съезда хьийхача наькъ тIа тхоай боахам баккха низ кхоачаргба тха, совхоза 90 коммуниста.

М. КАРТОЕВ,
Наьсарерча «Назрановский» совхоза партхьама секретарь.

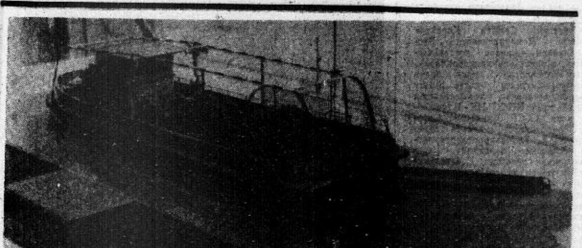

МОСКВА. Порташкарен йистошкарен хиш цIендеш хи тIа гIолла лелача мехкдаьтта-нувхаш гулъерга ер макет—СССР халкъа боахама карагIдаьннарий выставкерча «СССР транспорт» яхача павильона экспозице кердаярех цаI. Цу тайпарча «хи тIа гIолла лелача дворнико» сахьата юкъера лаьрхIача хи тIара хьагулъергья 3—4 тонн мехкдаьтта, цаIн ахи тонн нувхий.
Н. КУЛЕШОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

ПАРТОРГ

Цун наькха тIа коммунистически къахьегама ударника значок йоалл: «Старогрозненски» НГДУ Старогрозненски автотранспортни контора инженерно-технически болхлошта юкъе цхьан механикага А. И. Хамидовга мара ейнаяц сона из. Цудухьа са безам ба цу аьсалча, догцIеначa коммунистах дувца.

Нохч-ГIалгIайче овла боаллача нахах хьаваьнна ва Александр Иванович Хамидов. Хамидов яхилгам кхетадеш ма дий, хIаьта цIии даь цIии эрсий хилар — из мишта нийсденнад, аьнна хеталургда газет дешарашта.

ТIом хиннача халача хана дезалах къаьста висача эрсий меттах цхьа дош а ца ховш вола зIамига кIаьнк Северо-Казахстански областерча Ново-Никольски детдоме нийсвеннав.

Дай нанеи доацаш дола бераш дIаяздеча комиссе фуй хьа цIи, фамили аьнна даьча хаттара шийга фу йоах ца ховш вола кIаьнк кIалхара хьал а хьежа жоп ца луш Iийнав.

ТIаккха кIай халаташ дувхача царна юкъерча цхьанне аьннадар:

— «Чудски Iама йисте немцашкар дохадьча Александр Невске сий деш Александр ...

... цIии. ерригача Русее паччахь хиннача Иван Грозне сийна Ивана веI аьнна дах цIии, хIаьта Кавказера хьаваьнна хиларагIа Хамидов фамилии лургья вай цунна. Иштта хилар цунах Александр Иванович».

Детдоме ше санна дисача берашца хьоашал тессар Сашас. Дукха ха ялалехьа Iомабир эрсий мотт, 7 шу дьлча школе доша волавелар, хIаьта Сашас дика а дешар.

Цунна къаьстта дукха езар верстаках боаджмоарзагIа боаллача, ков, иштта гон, аьцка детадеш долча слесарни мастерске хула къахьегама урокаш.

Къаьна, геттара тишъенна полуторка яха машен яр детдоме цу хана. Из лехкаш вар Иван яхаш юккъерча ханара цхьа саг. Цунка каст-каста тIа а гIойя къамаьл деш хулар машен дукха еза кIаьнк. ЗIамигача Саший дядя Ванецара доттагIал ди тIехьа чIоагIлуш дар. ХIаьта кIеззига ондаваьннача тIехьагIа дуккагIа йола мукъа ха полуторка латтача гараже йоаккхар цо, машена даьтта хьокхаш а иштта кхыдар деш а шофера новкъостал деш. Цига баракъа бIех а дийя чувоагIача Сашийга нянас барт беттар.

Хинначул тIехьагIа Саша машен дукха езаш волга ховча детдома директо шоферий курсе деша нахийтар. Праваш хьайиначул тIехьагIа гIишлошъеча объекташка материалаш тIаккхухьаш Къилбаседа - Казахстане гIолла дукха машен хийхкар Александр Ивановича.

1956 шера КПСС Соколовски райкоме парте мугIарашка дIа а ийца коммунист хилар Хамидовх.

«Старогрознефть» НГДУ автотранспортни конторе из балха вена 10 шу совгIа ха я. Хьинаре къахьегарах, шийн болх дика харах, иштта техникана дика доал дарах дукха ха ялалехьа коллективана чIоагIа везавелар из.

Дика автомобилист хилара практически болх харал совгIа лерттIа дийша а хила веза аьнна хеташ вар Александр Иванович. Сайрийна балхах мукъа волча хана автомобилиста учебникаш тIа хьежаш вагIаш хулар из. Зехьа довнзар хьийга къа. Дукха ха ялалехьа паччахьалкхен Нохч-ГIалгIай автоинепекце комиссе шофера цхьоалагIа класс елар цунна.

Из вийса хеташ вола Хамидов, зIамига ца дегIая гIерташ санна, хIама ха гIерташ вар. Махачкалински автодорожни техникуме механика говзал Iомае заочни отделене деша вахар из. 1969 шера паччахьалкхен комиссе техника - механика говзал карадерзаярах диплом делар Александр Ивановича.

Техникум чакхъяьккхачул тIехьагIа предприяте кулгалхоша автоколонна сменни механикалла балха хьожавир, хIаьта уж дехке а баланзар. Шийн балхагIа дика лоархIаву нов. Хамидов.

Старогрозненски транспортний коллективе из болх бе волавелча деиз коммунистаща массехкаьза шоай партийни бюро членалла хержав из. ХIаьта автоколонна коммуниста хIанз кхоалагIа нов. Хамидов шоай цеховой юххьанцарча организаце секретаралла хержав. ХIаьта укхаза партийни балха чIоагIа дегIа а венав из.

Ше болх дика бу Хамидова, новкъосташкара доагIар лерттIа хьадех, наха фу эш хьож ремонтникаща, даим производственни е политически темаех лаьца беседаш ю. Иштта гIо ду цо аргIанарча беседашта кийчлуча къонача новкъостащта а.

Партийни организаци дегIаяра гIулакх а диндеш вац партийни кулгалло. Коммунистически къахьегама ударниций, дикагIа производственникий болх а беш дешарий чотах чIоагIа дегIаенай партийни организаци - укх тIеххьарча хана. Дукха ха йоацаш парте хьайирарех ба шофераш Дангаев Сайдаши, Горбачев Юрий, Столяров Павел, кхыбараш.

Укх шера хьалхарча пхе бетта план 107,7 процент кхоачашъяьй Старогрозненски автотранспортни контора коллективо. Мехкдьтта лохараща, нефтаникаша, гIишлошъераща планал совгIа дIабиьхаб 7500 тонн мухь, 10,3 процент дегIаенай къахьегама овсарле, иштта мухь дIа юха кхахьарга дIадодар 3,1 процент лохдарца кходаьд 34500 сом паччахьалкхен ахча. Уж толамаш доахача доккха дакъа лаьцар нов. Хамидов парторганизаце секретарь волча автоколонна коллективо. Нятилетка хьалхара шу къахьегама доккхий толамаш а деахаш чакхдаккхара къовсам дIаболабаьб Старогрозненски нефтяникаша. Цар инициатива раьза хинна хьаллаьцай колонна коммунисташа а беррига́ча автомобилисташа а.

А. ТИЩЕНКО.

«Мосфильма» киностуде «Луч» яхача творчески объедиiене «Егор Булычеви кхыбараши» яха цlелай бесаш дола широкоэкранни фильм дахкха доалаш латт. М. Горьке пьесана ший сценарегlа экранизаци яьй къонача режиссера, ВГИК йистеяьккхача Соловьев Сергея. Из да цун эггара хьалхара йиззача метражагlа дола картина.

Картина доаккх оператора Калашников Леонида. Булычева роль ловзаю СССР халкъа артиста Ульянов Михаила.

СУРТА ТIА: фильм доаккхача ба режиссер Соловьев Сергейи (аьттехьа) актер Ульянов Михаили.

В. МАСТЮКОВА сурт.

ТАСС фотохроника.

Шун шоай хьашташ миштад?

РЕЙД

Дегадоагlа, примус ги а йоаллаш саг бlаргавейча гlадболхар наьсархой. Шоай яьнна уха ведраш, кlала кадаш, гlумагlаш бе а ехке го бора цар цунна. Вож шийна го баьчча lо а хайя лотор де волалора. Хала хьувзар наьха хьашташ кхоачашдераш.

Хlанз дlаяхай из къе зама. Эргаьннай Назрань, хувцаденнад вахар. Лотор де кад, ведар яхьа эхь хет наха.

Бакъда, вахар эргадаьннадар, наьха хьал тоаденнадар аьнна цу вай вийцача пхьара яр санна профессеш йола нах тlехь-тlехьа дукхагlа эш. Цар болх, цар декхар кlезигденнадац, эргадаьннадале а. Шерагара шерага шерлу Назранерча быткомбината доазув, низ бол цунга, дукхагlа хьаелл тайптайпара бытовой точкаш. Лакхлуш йоагlа цар чу болх беча наьха говзал. опыт.

Дукха ха яц, кий, фурашк ейта наьсархой город Орджоникидзе иха. Хlанз из хало е езаш бац уж. Хlара бетта ши бlаь совгlа заказ кхоачашду кийнаш еча цеха мастераша Гапархоев Сулейманеи Султыгов Яхьяси. Творчество юкъе а ухийташ хоза товргйолаш дика ю цар фурашк, кий, кхыйола малача наха тlатуллаю хlама. Нах а раьза ба, хlаьта планаш кхоачаш а ю цехо.

Орджоникидзе дикагlйолча мастерскешкачул эсалагlа даккхац укхаза фотокарточка. Укх шера школашка дийша баьнна кагий нахи мехкарийи хьалха санна кхыча городашка аха безаш хилаьзар групповой карточкаш дахийта. Уж цар хьашташ кхоачашдир укхазарча «фотограферча» мастера Апокатениди Анастаса.

Хlаьта а эрригача комбинатага диллача доагlача тайпара кхоачаш-м хилац наьха хьашташ. Дукха ха я из хаьрца комбината ворда юхаметтаоттае ца мога. Каст-каста хувцалуча калгалхошта юкъе а нийслац таханарча ден декхарашка хьежжа болх эргабаккха ховш вола хьинар дола саг. Хlанз дукха ха йоаццаш баьхкаб укхаза керда кулгалхой. Цар фу ду ховрга.

Цу комбината тайп-тайпарча цехашка, мастерскешка лелаш цхьа хlама къаьстта белгалдир оаха. Из да дика гlулакх дарца чеха тоам бе гlерташ къахьегаш боаккхача цу болхлой шоай хьашташ воча хьале хилар. Тlаккха царга хьежжа мара хургдий царгара наха дlакхоачаш гlулакх а?

Болх бе 5—6 мастер а волаш йолча парикмахерскена 10 метр мара гаьна йоацаш водопровод йода. Из хий хьача ца диллар бахьан долаш уборщицаша гаьннера хи ведраш теххаю. Модж, корта баша хий дlоахьдеш кирогазо беча кlуро пенаш lаьрждаьд. Цу къеча помещене чу латтача вешалкех lооха деза барзкъаш: дехьарча хьачувоалача цlагlа болер яц, бlарг лакха саг вац. Лостам, цlенал гаьна я парикмахерскена. Из-м вешта цхьанна «точке» а яц. Цхьа сов, ца эша тиша хlамаш чулоаттаю склад санна я сапожни мастерске. Бlеха, ийна, лостам боацаш я цу чу. Из санна йолча фусам чу lаяха дукха нах чу а ахац.

Цу чу болх беш бола сапожникаш Тутаев Башири Оздоев Исраили дика кулг-говзал йолаш, хоза кога гlирс беш нах ба. Бакъда, шоай йоккхача опытах, творчествах боагlача бесса пайда а эцаш къахьега йиш яц цар. Тlоарска, телат хилац наггахьа мара хlаьта болх бе инструмент яц. Сапожника професси эггара хьалха хьахоллача хана хиннача гомали кепали совгlа хlама яц цу чу. Икка, ботинка бертиг тегаш йола чехословакера ена машинка мукх а йиа латт: цунца болх бе ховш а из чlоагlа эша машинка дlайолаялийта ховш а саг вац. Дlайдеча алапега диллача наладчик волаш ва, хьабеча балхага хьежача воацаш ва из.

Укх тlеххьарча хана быткомбинатий балха юкъе даьннад наьха моральни хьашташ кхоачашдалга а. Цу тайпара цхьа цех укхаза а я. Цех аьлча а сапожникий яр санна цхьа будка я-кх. Цу чу я ашараш пластинкаш тlа дlаязъю студи. Дукха гуллу цунна юке мехкарий, кагий нах, бокхагlбараш. Ши-ший талант малий ха лов массанена а. Дукха ба хоза пандар, йиш лакха, илли ала ховш. Хlаьта массава а лоархlавац цу чу дlачуваха: lоха, дlаотта моттиг яц. Гонахьара будка чу хьачухьежаш нах а болаш пандар лакха lоха эхь хеташ цигара сихагlа бовда гlерташ хул мохкарий. Цудухьа студес дукха пайда лац. Кад хьаара а билла пластинкаш а кхестаеш ца ваьгlача кхы де хlама долаш вац цу чу болх беш вола Евлоев Ахьмад. Тоае, хозъе езар из наьха дог, са айду моттиг.

Вай лакхехьа яьххача тайпара быткомбината керда дирекци болх тоабе гlерташ я. Хьаьлла йоляьй бетонни маркхал бу участок, аьшка пишкаш, кхыйола хlамаш ю цех. Керда точкаш хьеелла дика да. Хlаьта а къаьна ярий, цар чу къахьегаш боахкарий а е еза уйла. Наьха хьашташ кхоачашдерий шоай дараш а хила деза боагlача боарамах.

Б. ХАМХОЕВ,
культура отдела заведующи.
БАРКИНХОЕВ,
быткомбината болхло.
М. ЗАНГИЕВ,
газета собкор.

МИШТА ТЕЛ ПЕНСЕШ

КПСС XXIV съездо белгалъяьй социально - экономически культурни строительства дlахора хьадда lилман ларда тlа латта программа а къахьегамхой дlахо пенсешца дикагlа lалашбара программа а.

Ийслагlча пятилетке социальни lалашо дегlайоалае лерхl пенсей боарамаш лакхдареи болхлой, гlулакхера нах, колхозхой социально lалашбара цхьа система оттаяреи наькъаца.

1971 шера 3 июне арадаьннача СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указаша оттадаьд болхлойи гlулакхерча наьхеи къоаналла нйдеча пенсей, колхозий членашта къоаналла, инвалидностагlа, кхоабар воацаш бисарагlа телача пенсей эlамагlа дола боарамаш. Цунца цхьан 1971 шера 1 июле денз болхлоштеи гlулакхерча нахан пенсеш хьежадер санна йола порядок оттаю колхозхошта а.

Дуккхача къахьегамхоштеи пенсионераштеи ха лов 1971 шера 1 июле денз пенсеш малагlча порядкагlа хьежадергда а хьалхагlа хьожадаьча пенсей перерасчет мишта ергья а.

Ала доагlа, вай республике пенсеш лакхдеш перерасчет ергья 55 эзар пенсионера цу даькъе колхозхоех волча 22 эзар пенсионера а. Дика доккхий хувцамаш хургда колхозхошта пенсеш хьожадара даькъе. Цу даькъера керттера хувцам ба пенсей боарам увттабара керда порядок юкъейоалаеш хилар, из я болхлойи гlулакхерча наьхеи пенсей боарамаш увттадер санна йола порядок.

1971 шера 1 июле денз колхозий членашта къоаналла телача пенсей эггара эlамагlа бола боарам бетта 20 сом хургба. Нагахьа санна къахьегамхочунна бетта доагlа алапи 35 сом мара ца хуле, къоаналла телаш дола пенси 100 процента боараме хьожадергда цунна, 35 сомагара 50 сомага кхаччалца алапи хуле, пенси алапех 85 процент хьожаду; 50 сомагара 60 сомага кхаччалца алапи хуле—алапех 75 процент хьожаду; 60 сомагара 70 сомага кхаччалца алапи хуле—алапех 65 процент; 80 сомагара 100 сомага кхаччалца алапи хуле — алапех 55 процент; 100 сомал тlех алапи хуле алапе 50 процента боараме хьожадергда пенси. Къоаналла телача пенсе боарам бетта 120 сома оттабаьб. Цу боарамашка хьежжа хувцаргда 1971 шера 1 июля кхаччалца къоаналла хьожадаь хиннача пенсей боарамаш, хlаьта цу тайппара берригача пенсионераша - колхозхоша 1 июле денз нйдеча пенсей керда боарамаш хургда.

Къоаналла пенсеш хьожадара кердача порядко къахьегамхошта фу лу, дlахьокха йиш я вай республика колхозашкара масалаш а кхувлаш. Грозненски района Ленина цlерагlча колхоза колхозхо йолча Т. С. Агафоновас къоаналла 26 соми 43 кепиги пенси нйдаьд, хlаьта 1 июле денз цун пенси 45 сом хургда. 32 сомагареи 67 кепигагареи 52 сомага кхоачаш доккхагlа хургда пенси цу колхоза члена М. Федюшкина. «Советская Россия» яхача колхозерча пенсионера Тарамов lусмана къоаналла нйду пенси 26 сомагареи 33 кепигагареи 42 сомагеи 50 кепигаги кхоачаш дуккхагlа хиннад. 12 сома боараме пенси нйдеш хиннача берригача пенсионерашта 20 сомага кхаччалца lотlатехад бетта пенсй.

Колхозий членашта инвалидностагlа, кхоабар воацаш бисарагlа пенсеш телара порядок хийцай, цу даькъе 1971 шера 1 июле кхаччалца хьожадаь хиннача пенсешта а.

Инвалидностагlа телаш дола пенси укх тайпара оттадергда.

Массанена хулча лазарах хиннача инвалидашта:

II-ча группана — алапе 45 сомах 65 процентн вокх юхедисача алапех 10 процентн, бетта луча пенсе эггара эlамагlа бола боарам 20 сом да.

I-ча группана — алапе 50 сомах 85 процентн алапе вокх юхедисача даькъах 10 процентн, эггара кlезигагlа дола пенси бетта 30 сом хургда.

Балха тlа волаш эйп ваьнна е профессиональни лазарах хиннача инвалидашта:

III-ча группана — алапе 40 сомах 65 процентн алапе вокх юхедисача даькъах 10 процентн, бетта эггара кlезигагlа дола пенси 16 сом хургда.

II-ча группана — алапе 45 сомах 90 процентн алапе вокх юхедисача даькъах 10 процентн, бетта эггара кlезигагlа дола пенси 25 сом хургда.

I-ча группана — алапе 50 сомах 100 процентн алапе вокх юхедисача даькъах 10 процентн, бетта эггара кlезигагlа дола пенси 35 сом хургда.

Пенсеш lотlатохаргда кхоабар воацаш бисача дезалашта. Цхьан дезалхочоа эггара эlамагlа бола пенсе боарам бетта 15 сом оттабу, шин дезалхочоа — 20 сома, кхаь а кхы дукхагlча а дезалхошта бетта 30 сома. Кхоабар воацаш бисача дезалашта алапех пенсеш хьежадара порядок инвалидноста яр морг а, хlаьта венначул иждивенегlа болча дезалхой алапега хьежжа хила езаш а я.

1971 шера 1 июле денз къоаналла пенси нйдеча болхлоштеи гlулакхерча нахан эггара кlезигагlа дола бетта пенси 45 сом оттадаьд. Цун маlан да балха стаж йизза а йолаш къоаналла хьожадеча пенсе боарам 45 сомал лохехьа хург ца хилар. Къоаналла телача пенсей эlамагlа дола боарамаш лакхде могадаьд 1971 шера 1 июль хьатlаккхачалехьа пенси хьожадаьча пенсионерашта а. Юха хувца дезаш да къоаналла тела деррига пенсеш, цу даькъе йизза йоацача балха стажах, 60 сомал лохагlа долча бетта алапе тlара хьожадаь пенсеш. Массехк масал доаладергда аз: гр-нина Г. Умалатовна 1958 шера къоаналла пенси хьожадаьдар йиззача балха стажах 30 сом. 1971 шера 1 июле денз цо бетта 45 сом нйдергда. Йизза йоацача балха стажах къоаналла хьежадеш дола пенсеш йолаш йолча стажа йоккхалген эlамигалген хьежжа увттаду.

1971 шера 1 июле денз дикка хувцалу хьожадаь пенси 100 е 85 процента боараме тела бахьан хулийташ хинна юрта боахамца пенсионер вувзавенна хилар мишта къестаде деза яха дош а. 85 процента боараме хьожадаь хинна пенси хlанз дlател юрта бахачеи приусадебни участок 0,15 гектарал йоккхагlа йолча боахама юкъеболхачеи пенсионерашта е колхоза членаш хиннача е колхоза юкъерча цlенца хиннача пенсионерашта.

1971 шера 1 июле денз юрташка баха пенсионераш юрта боахамца бувзабенна хилар хьахьокхаш йола белгало хургья приусадебни участок лелаяр. Нагахьа санна пенсионер юкъе воагlача боахама (цlен) приусадебни участок 0,15 гектарал е къаьсткъаьстача категорех болча къахьегамхошта законодательства оттабаьча кхыча боарамал йоккхагlа хуле, хьожадаь пенси 85 процента боараме тергда. Городашка бахача наха приусадебни участка боарам хьисапе бац: из мел хуле а хьожадаь пенси 100 процента боараме дlатергда. Приусадебни участка боарамга гlолла юрта боахамцарча бувзама из белгало 1 июле денз колхозхоех болча пенсионерашта а оттаю. Нагахьа санна колхоза члена е цун дезала приусадебни участка боарам 0,15 гектарал боккхагlа беце, из кхы а колхоза член вар аьнна ца лугаш, хьожадаь пенси 100 процента боараме дlател.

1971 шера июле денз кердача боараме пенсеш дlателара, социальни lалашон отделий болхлоша пенсей боарамаш лакхде доагlаш дола деррига пенсионни делаш май беттехье а хьакъоастадаьд, юртий Советашкара справкаш йийхай юрта боахамцара бувзам бовзийташ йола (приусадебни участкаш меллай хайташ йола), июнь бетта перерасчет яьй.

Л. ОСИПОВА,
Нохч-ГIалгIай АССР социальни lалашон министра заместитель.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

ПХЕНЬЯНЕ ХИННА ТОРЖЕСТВЕННИ ЗАСЕДАНИ

ПХЕНЬЯН, 6 июль. ТАСС корреспондента Б. КУЛАЕВСКЕ хьахоийт:

Советско - корейски отношеней историе чухь лоархlаме моттиг лоац Советски Союзаи Корейски Халкъа - Демократически Республиканеи юкъерча доттагlленах, вlаши гlулакхаш леладарах, вlаши новкъостал дарах долча Договоро. Договора кулгаш яздаь итт шу далар белгалдоаккх 6 июле. Цхьатарра бокъо хилара, вlаши лархlара, пролетарски интернационализма принципаш тlа хьадаьча мехкашта юкъерча гlулакхий керда тайпа шийна чульацад цо.

Из договор даьча хана денз дикка шеръеннай вlаши экономически, технически, культурни гlулакхаш леладара масштабаш. 1967 шера йиллар экономически lилма - технически дешай хьакъехьара правительствашта юкъера советско - корейски консультативни комисси, укх тlехьхьарча шерашка кулгаш яздаьд вlаши экономически, lилма-технически, культурни гlулакхаш леладарах йолча дуккхача соглашенешта. Цу соглашенегlа Советски Союзо вежарашха долча корейски халкъа новкъостал ду 33 промышленни объект хьалъечеи реконструкци ечеи, царца КНДР-е эггара хьалха мехкдаьтта чикхдоаха завод, алюминиеви вагонаш ю заводаш хьалъеча а деш.

Дикка лакхъеннай СССР-аи КНДР-аи юкъера товарооборот. Укх шера феврале Пхеньяне кулгаш яздаьча СССР-ои КНДР-ои вlаши товараш лоаттадарахи платежехи йолча соглашенех 1971 — 1975 шерашка цу даькъе дlахо а вlаши гlулакхаш леладе лерхl. Аьлча кхоачамболаш да укх пятилетке хьалха дlадахача пхе шера хинначул торговле боарам 55 процент лакхлургхилар а.

Советски Союзои кхыча социалистически мехкашех хьаллоацаш хиларца чlоагlало а лувцаш, корейски халкъо исторически лоаццача хана хьалха тlехьабиса хиннача ший мехках вай ханара промышленность йола дегlаена социалистически пачхахьалкхе йир.

Масала, 1969 шера КНДР халкъа боахама юкъарча боараме промышленносто лоаца дакъа 74 процент хилар. Халкъа боахама дерригача доакъошта модернизаци ярек мехка обороноспособность чlоагlъяреи база а хинна дlаьттай промышленность.

Цу договорацa чlоагlдаь вежарашха дола советско-корейски гlулакхаш Гаьнарча Малхбоале машар лорабареи чlоагlбареи, шийна а мехка халкъаша маьршеи хlама кхоллаши къахьегара хьалаш lалашдара низ бола фактор а я.

Советски Союзаи Корейски Халкъа - Демократически Республиканеи юкъерча доттагlалеlанах, вlаши гlулакхаш леладарах, вlаши новкъостал дарах долча Договора кулгаш яздаь 10 шу далара хетаьча торжествашка дакъа лаца КПСС ЦК Политбюро член, СССР Министрий Совета Председатела хьалхара заместитель К. Т. Мазуров керте латта советски партийно - пачхьалкхен делегаци. Пхеньяне яхаро тешал ду советски корейски халкъашта юкъера вежарашха дола бувзамаш дохаргдоацаш хилара, социализмаи коммунизмаи гlулакх котдаккхара тlехьа, берригa юкъара машари халкъий кхерамзлеи бахьан цхьана къовсам лоаттабе пар безам хилара.

Корейски лаьттан тlара аракховса оккупанташ

1945 шера японски милитаристаш Советски Эскаро бохабаьчул тlехьагlа хьахинна социалистически республика дlаяккха гlерташ 21 шу хьалха, 1950 шера июнь бетта, США-с корейски лаьтта зуламе тlом хьоабир. Тlом чакх ма баьллинге а укх мутlарий автор Корее шийсвелар. Сона бlаргайр йохаяь городаш, йоккхийча топий пхорчашеи бомбашеи кlоагаш доахаш дохадаь лаьтта. Бакъда сона иштта бlаргабайра шоай даьхе юхаметтаоттаяра берригa низ дlабала кийча бола корейски салтий, болхлой, ахархой.

Тlом лаьттача бирсача шерашкеи тlом хинначул тlехьагlа боахам тоабеш хиннача шерашкеи КНДР халкъ шийна бlарда а гуш тийшар: пролетарски солидарноста. СССР-чеи кхыча социалистически мехкашкарчеи доттагlлен сийлахь - боккхача низах. Цар новкъосталлеи морально хьаллоацаш хиларцеи чlоагlало а лувцаш, республика халкъо ший даьхе йохаяьчара дийнйир. Хlанз КНДР дегlаена социалистически пачхьалкхе я. Цун наха керда захар хьаду.

Хьалха а санна Корея шин даькъа йийкъа я. Хьалха а санна ах гlайрен къулбехье американски эскараша дlалаьца я. Форхал дехьара венача 40 эзар салтечох эскарои кхаш тlабетт Къулбехьеи Корея лаьттана. Машар барах йола соглашени телха а еш США-с Къулбехьеи Корее кхухь эггара кердагlа дола тlема герз, самолеташ, танкаш. Корейски ах гlайрен сатем боабу сеульски марионеткаша вlашгlъеккача хадданза хулаш йолча тlема провокацеша. Духхьал укх хьалхарча пхе бетта машарах йола соглашени толхаеш 385 моттиг хиннай.

Хетаргахь, КНДР-ана дукхьал яьккхача агрессе ка ца ялара урокаша, Вьетнама, Лаоса, Камбоджа халкъаша кортамукъа хилара тlехьа лоаттабу къовсам бохабе гlертача аьттув ца баларо кхетабаьбац американски захаатчикаш. Бакъда КНДР халкъо фийла лораду шоашта тlа социалистически карагlдаьнараш.

Хlанз республике да Къулбехьеи Кореера американски эскар арадаккхара тlехьа, корейски лаьтташ машаре вlашагlтохара тlехьа лоаттабеча къовсама месячник. Месячник доладала хьалхха КНДР дуккхача общественни организацеша цхьана араьккхача заявлене тlа белгалдаьккхад Къулбехьеи Корея США эскараша дlалаьца хиларах Гаьнарча Малхбоале машараи халкъий кхерамзленеи боккха кхерам боаллаш хилар. Цу заявлене тlа дувцилге йоацаш хьаллоац КНДР Лакхехьарча къаман собране пхелагlча сессе тlайнйча мохк машаре вlашагlтохарах йола предложенеш.

Месячника гlулакхашта юкъе хьинаре дакъа лоац республике бахача берригача наха. Заводашка, фабрикашка, дешара заведенешка, юртбоахама кооперативашка хулача собранейи митингийи трибунаш тlара хьахоз корейски лаьттара американски эскар арадоаккхилга а ший даьхен кхел ший лоlаме къоастаяра бокъо халкъа лулга а дlадехаш хьалла ека оаз.

Из дийшар, масала, Пхеньяна 100 эзар къахьегамхо гулвенна хиннача митинге къамаьл деш Корея Къахьегама парте ЦК политически комитета члена, министра кабинета председатела шоллагlча заместитела Пак Сон Чера. Оратора дешаш цхьа бэрт а болаш хьаллаьцар митинга юкъе дакъа лоацаш хиннараша, хlаьта иштта цига хиннача доазол дехьарча мехкашкара баьхкача кагирхой викалаша а — Корея социалистически къахьегача кагирхой Союза V-ча съезда хьаьпаша а.

Пролетарски интернационализма принципашта тешаме бола советски нах массаза а вежарашха долча корейски халкъагахьа хиннаб, хург а ба. КПСС XXIV-ча съезде къамаьл деш КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева аьлар: «Советски Союзо хьал а лийцай, хьал а лоац мохк машаре демократически вlашагlтохарах йола КНДР правительства предложенеш, Корея Къулбехьара американски эскар арадаккхарах дола корейски халкъо дlадехараш».

Ф. ЛЕСКОВ,
АПН соб. корр. Пхеньян.

ШКОЛАШТА—КОСМОНАВТИЙ ЦlЕРАШ

ТЕГЕРАН, 6 июль. (ТАСС). Трагически веннача советски кхаь космонавта къонахчали царца карагlдаьнна lилма гlулакхаши Ирано лоархlаш хилар белгалдоаккхаш Ирана шаха указагlа хьалъеш латта кхо школа кхаь космонавта Г. Т. Добровольске, В. Н. Волкова, В. И. Пацаева цlерагlа хургйолаш я.

Американски империалистий зуламаш

Никсона правительства кlезига къахьийгадац Пентагона пенашта юкъе оттаяь зуламий, низаш дара, провокацей къаьстта къайлагlара хроника кепа ца тохийташ соцаяйта гlерташ. Вьетнамера «бlеха» тlом дlахо а беш ба, хlаьта цlий мехкадеш йола агресси Лаоси Камбоджанеи тlайнхьараш хlанз а кlалхарбовла гlерташ, моттийта хlамаш леладеш, харцлувш ба.

Тlаккха Вашингтона официальни гlозараш сел корзагlдаьнна хlана хьайзад? Дунен общественность тешарий «паргlатон демократии лораяр духьа я США Вьетнаме» яхаш дувцача хабарех, хиланза хlамаш дий маьршача городащтеи юрташтен бомбаш чуеттар, напалмаца, шариковни фосфорнии бомбашца доагадаь берех чилла яр, са мел доаллача хlаманна дохьаж «тохар», юххера а, Сонгмера трагеди?..

Пентагона доклада тlара кепатеха араьяхача цхьайолча моттигаша документально хьахьекхар Индокитая халкъашта дукхаларча агрессена план увттаяь, из йолаяье США доалдераш шийх йолаш хилари цар бехк мелаби. Хозахетандаь кхайкац аламаш Пентагона доклад Нюрнбергски процесса материалашта лалла цхьан тархе тlа дlаоттае яхаш.

Агрессорий низ ца хиларо шоаш дlалийцача территорешка геноцида политика, «доагадаьча лаьттан» гитлеровски методаш лелаянза ца боалача кхоачабир уж.

Индокитае американски империалисташа леладу зуламаш тохкача дунен халкъашта юкъерча комиссе хьагул а яь, белгалъяьй агрессораша леладеча зуламех йола керда факташ. Кхы а ераш да фотодокументаш. Уж а иштта комиссе материалех дlатоха мегаргдолаш да. Ер ши сурт Вьетнамаца дувзаденна да.

ТАСС фотохроника.

ХАОТТАМ

Тахан республике гlоллеи Грозней хувцалуш морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, малхбузехьара гlаьххьа мух а хьекхаш ха хила а фегара температура республике гlолла 25—30, Грозне 27—29 градус йlовхал йолаш хила а тарлу. 9 июлера денз 12 июле кхаччалца хувцалуш морхаш а йолаш, хьалхарча ах юкъагlа цхьаццайолча моттигашка юкъ-юкъе догlа а делхаш, шоллагlча ах юкъагlа дукхагlча даькъе йоачан а йоацаш, ди а къувкъаш, гlаьххьа мух а хьекхаш ха хила а фегара температура бийсашка 12—17, деношка хьалхарча ах юкъагlа 22—27, шоллагlча ах юкъагlа 25—30 градус йlовхал йолаш хила а тарлу.

МЕТЕОСТАНЦИ.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

«Зарница» яха ловзар

(«ЗАРНИЦА» ЯХАЧА ТlЕМА-СПОРТИВНИ ЛОВЗАРА РЕСПУБЛИКАНСКИ ФИНАЛ ЧАКХЪЯЬННАЙ).

30 июне денз 4 июле кхаччалца йолча хана «Зарница» яхача Ерригсоюзни тlема-спортивни ловзара Нохч - ГlалгIай АССР финал хилар. Ловзара командующи вар отставке вола инарал-майор М. П. Попков, штаба начальник — отставке вола полковник А. Г. Подорожный, штаба комиссар — Л. Н. Сперанская.

«Зарница» республикански финальни яхьашка дакъа лацара юкъе йитаяр районни финальни яхьашка кэтъяьнна доккхагlдолча берий отрядаш. Отряда юкъе водар командир, цун политдакъа заместитель, вив разведчик, итт стрелок, вив санитар (санчасть), тlема листока редактор.

«Зарница» ловзара финала юкъе дакъа лоацаш хилар вай республика 16 района къонача бlухой отрядаш.

Республикански яхьашка къона бlухой lомабелар эlамига калибр йола топ кхувса, къонача тlемахой специальносташ, граждански тlема эстафета, туризм яйзар, яйгача атлетика яхьаш хилар.

Яхьашка енача хlара отрядага шийн байракх, туристски палаткаш, зурма, фата, къулба, кхыйола эша хlамаш яр, хlара къонача эскархочунга автополка макет, противогаз, дахчан ши граната, фляга, шоай эмблема а йолаш походнии парадчии формаш яр.

Яхьашта юкъе дакъа лаьцача къонача бlухоша lомадир тlема къонахчала, денала, маькара а фийла а хилара гlулакхаш, чlоагlйир шоай дегlа унахцlено.

Чlоагlгlа къовсам лоаттабеш яхьашта юкъе хьалхара моттиг яьккхар г. Грозне Ленински района отрядо. Укх шера август бетта Бресте хулача «Зарница» ловзара Ерригсоюзни финала юкъе дакъа лаца бокъо елар цунна.

М. Местоев.

ЮРТАШКА БАХАЧА НАЬХА ТЕРКАМГА!

Вlалла боарам а боацаш шуша банкаш дlачуйю Нохч-ГlалгIай АССР потребительски кооперацe ерригача продовольственни тикаша, ларекаша, приемни пункташа.

Шоашкара мукъа йола шуша банкаш дlатела, чlоагlгlа эшаш я уж промышленноста.

Респотребсоюз.

РЕДАКЦЕ АДРЕС; г. Грозный Ленина улица, 11 (3-гlа этаж). Телефонаш; редактора — 3-44-96; редактора зам.—3-39-11; бехктохкама секретара — 3-34-38; партийни вахареи, культураи, промышленностеи отделий — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отделеи бухгалтереи — 2-60-71.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект 7/84.

АДРЕС РЕДАКЦИИ; г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры и промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства—3-42-28; отдела писем и бухгалтерии — 2-60-71.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

СФ05150. Заказ № 6622.